

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

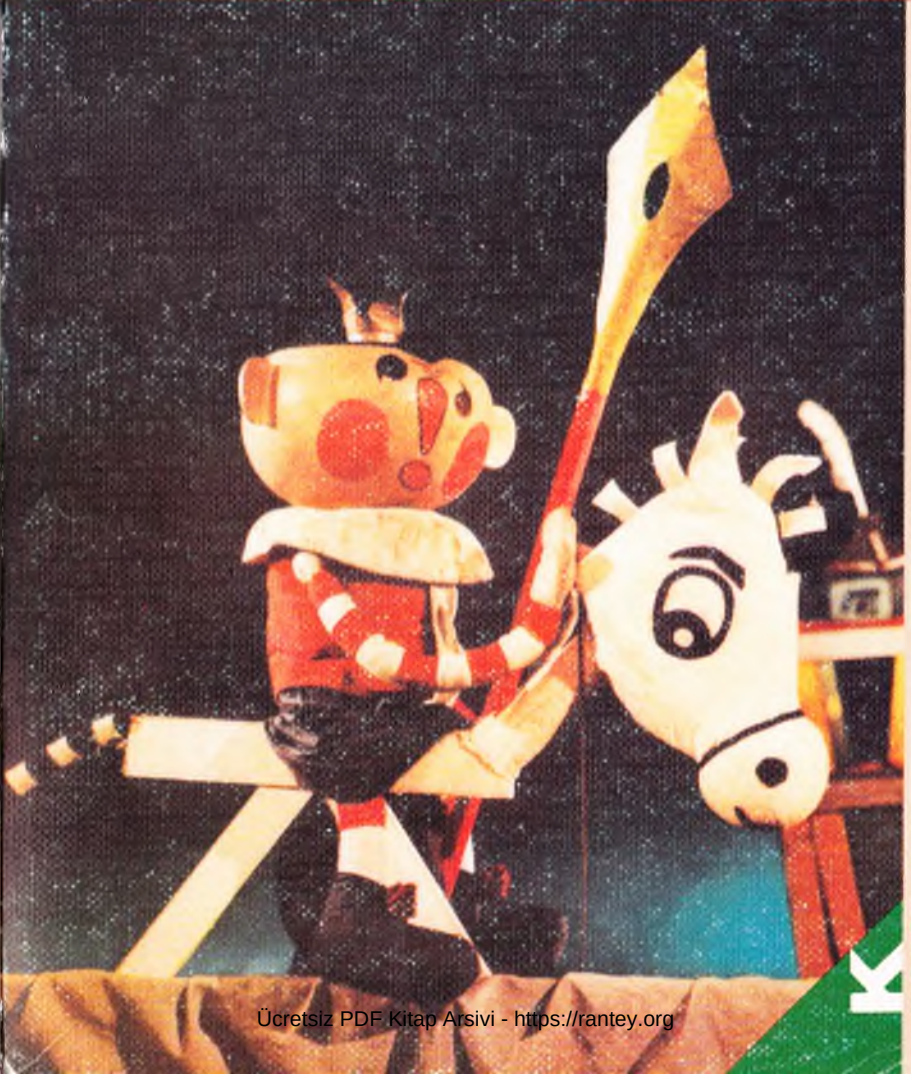
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

GYULA HAY AT

Üç Perdelik Oyun

Çeviren: Özdemir Nutku

KABALCI YAYINLARI 10
OYUN DİZİSİ 3

Kapak Filmleri: EbruGrafik

Kapak Baskısı Çetin Ofset

Dizgi Pencere

Baskı Yaylacık Matbaası

Cilt: Temuçin Mücellithanesi

JULIUS (GYULA) HAY

AT

Çeviren:

Ö.NUTKU

Yazarı : JULIS (GYULA) HAY

Yapıtın Özgün Adı: Das Pferd.

Türkçe İlk Basım : Ağustos 1991

BİR CALİGULA TAŞLAMASI

Gyula Hay'ın Brecht'in ölümü dolayısıyla 18 Ağustos 1956 tarihli *Neue Deutschland* gazetesinde yayımlanan yazısı şöyle: "Biz Macar yazarları, günlük çalışmalarımız içinde yazınsal gelişmenin siyasete ne kadar bağlı olduğunu açıklamak için son günlerde epeyi olanak elde ettik. Düşüncelerimde sık sık Brecht'e yöneldiğimi söyleyebilirim. Onun yapıtlarından öğrendiğim ilke: Bir yazarın, ne olursa olsun, gerçekleri yansıtmaktan şaşmaması gerektiğidir; gerçekleri yazmak bir yazarın dinidir. Ondan öğrendiğim başka bir şey de bir yazarın gerçeğe bağlı kaldığı sürece, gerçeğin de o yazarı yarı yolda bırakmayacağıdır." Hay, bu sözleriyle kendi tutumunu da ortaya koymuştur. Onun için de, Çağdaş Macar Tiyatrosu'nun en önde gelen oyun yazarıdır.

At onun 1960 yılında, hapisteyken yazmaya başladığı bir oyundur. Hay, bazı tarihçilerin yazdığı Caligula'nın konsüllüğe bir at getirmesi olayını, aksiyonun merkezi yaparak totaliter devlet anlayışını kara mizah yoluyla eleştirmiştir. Bir makalesinde belirttiği gibi, o dünyayı insanlara zindan eden, insanlık tarihinin karanlık güçlerine karşı şakayla karışık ciddi bir oyun yazmıştır. Hitler Almanya'sında ve Stalin Rusya'sında soluk alamayan Hay, her türlü totaliterizme karşıdır.

Caligula'nın konsüllüğe bir at getirmiş olduğu tarihsel gerçek midir, değil midir bu hiç de önemli değildir. Önemli olan, uygarlığın tehlikeli bir dönemece girdiği çağımızda Caligula'ların yaşamlarını hâlâ sürdürebilmeleridir. Caligula gibi, devlet kasasını bile soymaktan çekin-

meyen yöneticileri eğlenceli, ama gizli bir burukluk içinde gösteren yazar, aynı zamanda yöneticilerin büyüklük hastalığını körükleyen çıkarıcı şakşakçıları da ele alır.

At, ezen ve ezileni naiv bir biçimde gösteren, ama değindiği gerçeklerle çağımızın ciddi sorunlarına yönelen bir oyundur. Hay'ın bu çocuksu görünümü ardında yılların acı deneyimlerinin ve dehşet verici olaylarının bir yankısı vardır. Bu oyunda kumar yoluyla devlet yönetimi, halkın körü körüne modaya uyması, yönetici kadronun yozlaşmışlığı, yalnızca paranın önem kazandığı bir düzen ve cinsel sapmalar yer alır. At'taki dramatik olay, duyguları kötüye kullanılarak uyutulan halkın, başına geçirilen bir atı bile konsül olarak kabul etmesi, bu atı putlaştırması ve hatta bu ata kızlarını peşkeş çekmek için birbirleriyle yarış etmesidir. Bu, oyundaki tek suçsuz yaratık, olup bitenden haberi olmayan, otunu yiyip kaşağılanan konsül hazretleri attır. Ancak at bu suçsuzluğunda, suçlular tarafından kötüye kullanıldığından, bir "at olmanın" verdiği masum bir yaşam yerine, suçluların suç ortağı yaptıkları bir yönetici durumuna girer. Caligula'nın dünyasına ve mantığına uyan "bilinçli saçmalık"tır bu. Grotesk öğeler, oyunun çağdaş bir *persiflaj* olarak ele alınmasını gerektirir.

Oyunun amacı yalnızca güldürmek değildir; güldürürken, eğlendirirken çağımızın dehşet veren Caligula'larını da akıldan çıkarmamız gerektiğini bir kez daha anımsatmaktadır.

Özdemir Nutku

GYULA HAY'IN YAŞAM ÖYKÜSÜ

Gyula Hay, 5 Mayıs 1900'de, Macaristan'ın bir köyü olan Abony'de doğdu. Yüksek öğrenimi mimarlıktır. 1919 yılında Macar İhtilali olunca mimarlığı bıraktı ve bir süre sonra Almanya'ya gitti. 1920'de Almanya'nın Dresden kentinde Güzel Sanatlar Akademisi'nde, Baranowski'nin yanında sahne tasarımı öğrenimi yaptı, sonra da Devlet Tiyatrosu'nda, Linnebach'ın yanında sahne tasarımcısı ve mimarı olarak çalıştı. 1925'te Macaristan'a geri dönen Hay, 1929'a kadar ülkesinde kaldı, burada roman, öykü yazarı olarak tanındı. 1929'da Berlin'e giden yazar, bundan sonra, bir bölümü kaybolmuş olan sahne eserleri yazdı. 1932 yılında ilk oyunları Almanya'nın birkaç ciddi tiyatrosunda oynanmaya başladı. İlk oyunu olan *Yeni Cennet*, Berlin "Halk Sahnesi"nde ünlü yönetmen Heinz Hilpert tarafından sahnelendi. Bu oyunun prömiyeri yapıldığı anda Breslau "Lobe tiyatrosu"nda da Paul Barnay'ın oyun düzeni ile ikinci oyunu *Tanrı, İmparator ve Köylü* sahnelendi. 1933'te Hitler'in başa geçmesi ile Almanya'yı terk eden Hay, önce Prag'a sonra da Viyana'ya geçti. Bu kentlerde yeni oyunları büyük başarı kazandı. Savaşın sonra Macaristan'a dönen yazar, Budapeşte'de *Sahip Olmak* adını verdiği oyunla daha da ünlendi. Budapeşte'deki Sanat Akademisi'ne öğretmen-eğitmen olarak girdi. Romanya'da, Almanya'da, Fransa'da, Macaristan'da arka arkaya oyunları oynayan Hay, 1956'da, Sovyetler'in tanklarına karşı direnişçilerle birlik oldu, kısa bir süre sonra da tutuklanarak hapse atıldı. Altı yıla ağır hapis cezası yedi. Hapiste *Mohaç* adlı oyunu

yazdı. O hapisteyken annesi öldü. Gyula Hay'ın hapisten çıkarılması için uluslararası yazar birlikleri harekete geçti. 1960 yılında, Hitler ile Stalin'i düşünerek, devlet terörünü eleştiren *At* adlı persiflajını yazdı. Bu oyunda, baş oyun kişisi Roma İmparatoru Caligula'ydı. Hapisten 1963'te çıktığında, Macaristan'da durum biraz daha düzelmişti. PEN Kulübü'nün de girişimleriyle Batı'ya geçebilmek için pasaport izni aldı. 1964 yılında, *Atilla'nın Geceleri*, Viyana "Burgtheater"de, *At* da Salzburg'ta sahneye konuldu. Bundan sonra İsviçre'de yaşamaya başladı. Oyunlarının büyük bir kısmını Almanca yazmıştır. *At* da doğrudan Almanca yazdığı oyunlardan biridir. 7 Mayıs 1975 tarihinde Tessin'in Intagna kasabasında hayata gözlerini yumdu. Yazarın en tanınmış oyunları *Yeni Cennet* (1931), *Tanrı, İmparator ve Köylü* (1932), *Sahip Olmak* (1934-6), *Hayat Köprüsü* (1950 - Macaristan'ın en büyük ödülü olan Kossuth Ödülü'nü kazandı), *Atilla'nın Geceleri* (1961-3), *Gaspar Varro'nun Hakkı* (1955), *Hindi Çobanı* (1954), *At* (1964), *Mithridates* (1965). Gyula Hay ayrıca yirmiyi aşkın tek perdelik oyun, öykü ve roman yazmıştır.

OYUNDAKİ KİŞİLER

CALIGULA,	İmparator
EGNATIUS,	Konsül
MACRO,	Muhafız Kuvvetleri Komutanı
LOLLIA,	Macro'nun Karısı
SELANUS,	Genç bir köylü
FUFICIUS,	Bankacı
VALERIA,	Karısı
AMEANA	Kızları

SUFFENUS, COMINIUS, THALLUS	Senatörler
-----------------------------------	------------

LENTULUS, VERANIUS FABULLUS,	Roma'nın Aslanları
------------------------------------	--------------------

CLODIA; JULIA TULLIA	Senatörlerin Kızları
----------------------------	----------------------

PYRALLIS, ERIA, MEYHANECİ SARHOŞ DENİZCİ, 1. TOYTON, 2. TOYTON 3. TOYTON	Yaşlı bir orospu Kızı, aynı meslekten Kolcular
--	--

Senatörler, Halktan Kişiler, Orospular, Kahramanlar, İyi Aile Kızları, Denizciler, Hamallar, Gündelikçiler, Kolcular...

Roma, İsa'dan sonra 1. Yüzyıl

BİRİNCİ PERDE

SAHNE: I

(Meyhane. Gece.

Arkâ tarafla danseden, şarkı söyleyen, flüt ve ut çalan orospular, önde Pyrallis ile Eris.

En önde acı bir zar oyunu sürüp gilmektedir. Ortada, tanınmamak için ipleri görünen bir sakal takmış olan biri, avcundaki zarı sallamaktadır. Arkadaşı dehşetli görünüşü olan bir bıyık takmıştır. Bu iki kafadarın arasında iri yarı, yakışıklı ve iyi giyinmiş bir genç oturmaktadır. Adı Selanus'tur; görünüşe göre uzun bir yoldan gelmiştir. Bu topluluğun içine yeni düştüğü anlaşılmaktadır. Bu topluluğun içinde Roma'nın üç aslanı Lentulus, Veranius ve Fabullus-ustaları başları ıpıtık gündelikçilerin, fakir hamalların ve denizcilerin arasında kendilerine güvenen bir pozda oturmaktadır. Meyhaneci oradakilere hizmet etmekte, yapabildiği kadar düzeni korumaya çalışmaktadır.

Kocaman sakal takmış olan adam oradakilere kötü davranmakta, herkese yüksekte bakmaktadır. Makyajını başarılı bir yoldan yaptığına ve böylece tanınmadığına inanmıştır. Selanus bu topluluğun içinde bir yabancısıdır, kimseyi tanımadığı gibi, hiç kimse tarafından da tanınmak isteği duymaz. Selanus zar oyununda bütün parasını kaybetmiş durumdadır. Şimdi üstündeki son para eden süs eşyasını da masanın üzerine koymuştur. Zarı atar ve yine kaybeder.)

ORADAKİLER Kaybetti! Yine kaybetti! Her şeyini kaybetti!

SELANUS (Kızgın) Bir atım var daha!

- SAKALLI At mı? Atı ne yapayım? Sen onu ver de sucuk yapsınlar!
- SELANUS Arkadaşlar! Bir atım var! İzin verin de son eli atıma oynayayım! Bakla kırı bir at, paha biçilmez bir at...
- SAKALLI VE BİYİKLİ Git de sen onu sucuk yaptır.
- SELANUS Bir kez atımı görün. Hiç olmazsa bir kez. Şurada direğe bağlı... Böylesini görmemişsinizdir! İnanın bana, böyle bir at bulunmaz.
- SARHOŞ DENİZCİ Ve... ve... ver de sssucuk yapsınlar...
- OYUNCULAR *(Birlikte)* Ver de sucuk yapsınlar.
(Herkes gürültülü bir şekilde güler, künse atı görmeye yanaşmaz.)
- SELANUS Dostlarım! Roma'da henüz bir yabancıyım. Bütün paramı aldınız. Üstümde ne varsa, yüzüklerimi, bileziklerimi kaybettim. Elbiselik bir kumaşım vardı, onu bile verdim. Şimdi elimde son kalan malımla neden oynayamayacağımı? *(Ayaklarını kızgınlıkla yere vurur)* Oynayacağım! Oynayacağım ve kazanacağım. Son el için kır atımı ortaya koyuyorum.
- MEYHANECİ Bunların sana acıyacaklarını mı sanıyorsun? Bu yol kesenler mi sana acıyacak? Şu sakallı bıyıklı haydutlar mı? Şaşarım san!*(Gürültülü*

kahkahalar. Sakallı kendine yapılan hakareti hazmetmeye çalışır. Meyhaneci sözlerini onlara bakarak ve onlara alaylı bir biçimde eğilip selam vererek söyler.)

SELANUS

Bakla kırı bir at! Damızlık bir at! Roma surlarına bu değerde bir at girmed!

MEYHANEÇİ

Şu kalpsiz, kıllı gorillere etki edeceğini mi sanıyorsun?

LENTULUS

Forumdaki taşlar daha duyguludur.

VERANIUS

Sahramn kumları daha anlayışlıdır.

FABULUS

Etna'nın lavları daha merhametlidir.

MEYHANEÇİ

(Yerlere kadar eğilerek) Tanrısal Majesteleri İmparator Caligula'nın uçsuz bucaksız zengin ülkesi içinde *(sakallı ve büyük)* ya doğru bir atım atar bunlar kadar alçak haydutlar bulamazsınız. Bunlar kadar kötü eşkiya, bunlar kadar adi yankesici....

LENTULUS

iğrenç vampir!

VERANIUS

duygusuz cani!

FABULLUS

yoktur!

BİYİKLİ

Hayır, delikanlım, merhamet, iyi kalplilik gibi şeyler arkadaşının erdemleri içinde bulunmaz.

SELANUS

Merhametinize falan ihtiyacım yok benim! İyiliğinize de, size de...! Ben oynamak istiyorum...! Zarların yuvarlandığını

göreceğim! Kader denilen orospudan bir fırsat daha istiyorum. Benden aldıklarını şunlardan geri alacağım.

ERİA (Genç bir orospu, Selanus'a yaklaştı.) Bugünlük bu kadarı yeter yakışıklı delikanlı! Başının üstündeki damı da kaybetmedin ya! Gel bana, yatağında sana yer açayım.

PYRALLİS (Yaşlı Orospu) Tam bizim kızın yapacağı şey! İş yatak faslına dökülünce emri ben veririm. Paran yoksa delikanlı, kızımın koynuna giremezsin. Şu vücudak bak, şu kalçalara, şu memelere bak... Acı çekerek doğurdum bütün bunları ben, bu güzel şeyleri bedava mı vereceğim? Eria, yerine git... Hadi canım kızım dinle beni! Parasızsan güzel delikanlı, girsene girsene benim koynuma girersin.

SELANUS Hepinizin canı cehenneme. Anlayın artık: Biricik atımı, biricik zenginliğim olan paha biçilmez atımı, sizin pis paranıza, o incik boncuğunuza karşılık ortaya koyuyorum. Atımı...

SAKALLI SELANUS Sıska beygirin senin olsun. Ne dedin? Atıma laf mı ediyorsun?

MEYHANECİ Hop delikanlı, yetişir! Meyhanemde kabalığa izin var, hatta istenir bile, ama itişip kakışma yasaktır.

SAKALLI (Bıyıklıya)- Yeter! Gidelim artık. Kazandıklarımızı toparla bakalım.

BİYIKLI
SELANUS İyi uykular yolunmuş horoz! (Kendini toplar.) Kimsenin yanına gitmeye niyetim yoktu. Kimseye hakaret etmeye de... adım Selanus, babamın adı da Marcus. Taşrada, şerefli bir ailedeyim. Roma'ya talihimi denemek için geldim. Babamın yedinci oğluyum... Evde sıkılıp duruyordum. Sizler de gördünüz, cebim delik gelmedim buralara. Artık önemi yok! Kendimi kaybedip İtalya'nın en iyi atını bir zar oyunu için ortaya koyduğuma şimdi utanıyorum. En gerçek dostumu, benim bakla kır atımı... Adı İncitatus... İncitatus daha anasının karnındayken, onun geleceğinin çok parlak olacağı içime doğmuştu. Bir falcı da aynı şeyi söyledi: İncitatus'um hiçbir atın ulaşamayacağı başarılarla erişecek. Ama ondan sonra da fazla yaşamayacak...

SARHOŞ DENİZCİ Onu sssu-cuk yap, sonra hhhham hum şarr-ralop...

SELANUS Ona kendi ellerimle baktım, yulaflı balla besledim, ona yalnızca ben bindim. Bugüne kadar kimse elini sürmedi benim-

BİYIKLI (Keser) Cebi delik delikanlı, senin at sıkmaya başladı artık.

ASLANLAR Hepimizi sıktı.

- SELANUS Tanrılar adına atımdan, benim en yakın dostumdan özür dilerim... Katırı deveden ayırdede-meyen bu insanlar arasında onun adını söylediğim için özür dilerim. Kaldı ki Incitatus'um her yerde görülen atlardan üs-tündür.
- SAKALLI Ey Roma işitiyor musun? Ger-manya, Britanya, işitiyor mu-sunuz? Ben, ben... Gördüğü-nüz şu tanıınmayan, sakallı yolcu... ben attan anlamıyor muşum?
- SELANUS *(Dışarıya seslenir.)* Hey, atım, benim güzel kır atım, Incitatus! Bağışla beni. Seni, en yakın dostumu tamahkârlık edip bir zar oyununa feda edecektim. Zavallı sahibini bağışlıyor mu-sun, Incitatus?
(Dışarıdan damızlık bir atın gü-zel, güçlü ve melodik kişnemesi gelir. Birden herkes kulak kesi-lir.)
- SELANUS Sana minnettarım, Incitatus.
MEYHANECİ *(Şaşkın)* Vay canına... Ne ses var değil mi?
- PYRALLİS *(Büyülenmiş)* Kişnemeye bak! Mutlaka bir aygır bu!
- ERİS Ah anacığım, böylesini hiç duy-madım. Ilık ılık içime işledi.*(Çe-şitli uzaklıklardan birçok kısra-ğın kişnedikleri duyulur.)*
- SELANUS İşte! Roma'nın kısrakları!
SAKALLI *(Hayretle)* Böyle kişneyebilen bir aygır nasıl bir at ki... vay

- canına...!(*Meyhanenin kapısına atı görmek için gider, oradakiler de kapıya koşarlar.*)
- SAKALLI (*Şaşkın*) Bu bir at mı! Bu at ha? Ben attan anlarım, beyler! Bu at filan değil, bu bir serap! Bu bir mucize! Bir düş...!
- BIYIKLI Böyle bir at daha Roma surlarından içeri girmedi. (*Bu sırada, dışı bir merkebin iç gıcıklayıcı, duygulu anırması duyulur.*)
- MEYHANEÇİ Hah, bir bu eksikti! Bizim yaşlı eşek de bir katır fırlatmak için alesta.
- SARHOŞ DENİZCİ Heh heh heh... Hepiniz içmişsiniz be! Öyle bir atı daha analar doğurmadı be... Hepiniz düş görüyorsunuz. (*Hıçkırır*).
- SELANUS (*Seslenir*) Hey, oğlum atı şöyle bir dolaştır bakalım. (*Sessizlik. Mermer zemin üzerinde nal sesleri iştilir.*)
- LENTULUS Şu yürüşüye bakın!
- VERANIUS Ya şu kalçalarını oynatışı...!
- FLULLUS Kafasını dik tutuşuna ne dersiniz...
- MEYHANEÇİ Bayım, neden böyle bir atınız vardı da bize söylemediniz?
- SELANUS Hepiniz sağır olmalısınız. Deminden beri hep ondan bahsediyordum.
- ERİA Anacığım, ben bu kadar heyecan verici bir şey daha görmedim.
- PYRALLİS O kadar heyecanlanma. Böyle bir şey ancak düşte görünür insana.

- SAKALLI Peki, kabul! Teklifini kabul ediyorum. Atına karşı şu bir torba altını koyuyorum.
- SELANUS Hayır, istemiyorum artık. Böyle bir şeyi teklif ettiğim için kendimden utanıyorum
- BIYIKLI Peki, bir torba da benden.
- SELANUS Hayır.
- SAKALLI *(Oyun masasının üzerine para, mücevher, kumaş hepsini atar.)* Al bütün eşyalarını, param... her şeyi geri veriyorum.
- SELANUS Hayır.
- SAKALLI *(Aceleyle üzerindeki bütün mücevheratı çıkarır)* Bütün her şeyimi veririm.
- SELANUS Hayır! Hayır! Hayır!
- SAKALLI *(Arkadaşının üzerindeki bütün her şeyi çıkarır)* Al bütün hepsi senin olsun.
- SAKALLI *(Aslanların üzerindeki değerli taşları, yüzükleri, kolyeleri de çıkarır.)* İşte! Bunları da al! Haydi! Bir tek ata daha ne istiyorsun?
- SELANUS Hiçbir şey. Oynamıyorum.
- SAKALLI *(Üstleri çok değerli taşlarla kaplı sandal tokalarını kopartır, bütün ceplerini masanın üzerine boşaltır.)* Öyleyse, al bunları da veriyorum! Eğer yanımda daha olsaydı onları da verirdim. *(Selanus, hayır anlamında başını sallar.)*
- SAKALLI Buraya gel, meyhaneci! Para sandığını buraya getir. Burada bulunan herkes son kuruşuna

SARHOŞ DENİZCİ

kadar ceplerini masanın üzerine boşaltsın!. Karşı koyan ölür. Sen kafayı iyice tüt... tüt... sülemişsin! (Sakallı, sarhoş denizcinin kulaklarındaki altın küpeleri çıkartır. Denizci homurdanır. Oradaki herkes korkmuştur, neleri varsa masanın üzerine koyarlar.)

SAKALLI

(Orospulara) Hey pasaklılar! Siz de şu incik boncuğunuzu verin bakalım!

(Orospular üzerindeki ver-mek üzere harekete geçerler. Bu arada her biri bir parça saklar, ötekileri masaya koyarlar.)

SAKALLI

Başka bir şey kaldı mı? Bütün hepsi atına karşı!

(Selanus cevap vermeyince, sakallı kostümünün altında sakladığı, göz kamaştırıcı çok değerli bir taşı çıkarır, ışıktla gösterir, taş pırıl pırıl parlar. Onu da öbürkülerin yanına, masanın üzerine atar. Herkes taşa hayranlıkla bakar.) Şimdi oldu mu?

(Sessizlik)

SELANUS

(Dışarıya seslenir) Incitatus, benim değerli atım, bu riske girelim mi, ne dersin?

(Kısa bir kışneme.) Peki öyleyse! (Birden neşelenerek) Oynamam bir şartla: Masaya koyacak bir şeyin daha kaldı.

SAKALLI

Ne Kaldı?

SELANUS

Şu güve çuvalına benzeyen sa-

- kalın. (*Gönel bir heyecan*)
 İşte bu imkansız!
 SENANUS Sen de şu yapıştırdığın kaytan
 bıyığı çıkart bakalım.
 MEYHANECİ Bırak şimdi bunu delikanlı...
 bırak!
 SENANUS (*Diretir*) Öyleyse oynamam. (*Sa-*
kallı'ya) Herhalde, senin de
 kim olduğunu gösterme zama-
 rın geldi. Eğer önemli biri ol-
 masaydın yüzünü şu kıl yığını
 ile saklamazdın. Bir insan bir
 yabancıyla karşılaştığı zaman
 karşısındakinin kim olduğunu
 bilmek ister. Ben de kör talihin
 beni kiminle karşılaştırdığını
 anlamak isterim.
 SAKALLI (*Patlarcasına*) Madem istedin,
 al bakalım!
 (*Takma sakalı çıkartır, arkada-*
şı da bıyığını söker: İmparator
Caligula ve muhafız kuvvetleri
komutanı Macro ortaya çıkar-
lar.)
 ERİA (*Çığlık atar*) İmparator...!
 HEPSİ (*Hayret etmiş gibi yaparlar,*
ama korkuları gerçektir.) İmpa-
 rator....! Tanrısal İmparator!(*Ki-*
mi dizlerinin üzerine düşer kimi
yere kapanır. Yalnızca Selanus,
korkmadan ayakta durur.)
 SENANUS İmparator...?
 CALIGULA Beni tanrısalılaştırmanın sırası
 değil şimdi. Boş zamanımda
 tanrısalılaştırın beni. Zarları!
 (*Ölüm sessizliği. Önce İmpara-*
tor sonra da Selanus zarları

- atar. Delikanlı kazanır. Hafif hayret sesleri, sonra koyu bir sessizlik.)
- SARHOŞ DENİZCİ Kaz... kazandığını al... almalı. SELANUS (Kendine gelir) Kazandım... Kazandım... Kazandım... Kazandım... İncitatus, bütün bunların hepsi bizim artık! (Kısa bir kişneme. Selanus kazandıklarını aceleyle toplar.)
- MACRO (Dışarıya) Muhafızlar! Tahtıran! (Dışarıdan boru sesleri gelir.) Gidiyor muyuz, majesteleri?
- CALIGULA (Hasta gibidir, derinden ağlamaklı bir sesle). Hastayım ben... Macro, muhafız kılıplarının değerli komutanı... Karını çağırırlar .Bana bak-sın
- MACRO Karına bu şerefli bahsettiğiniz için önünüzde diz çökecektir tanrısal imparator. Ben de...
- CALIGULA Beni tut Macro... (Caligula, Macro ve Roma Aslanları Çıkarlar.)
- SELANUS (Hâlâ olanlara aldırmaz, kazandıkları büyük bir bohça olmuş kolunun altındadır.) Gerçekten imparator muydu?
- MEYHANECİ Hay salak delikanlı, hay! Roma'da takma sakalıyla imparatoru tanımayan yoktur. O kaytan bıyığın altında da Macro'nun olduğunu herkes bilir. Ama imparator hoşlandığı için biz her akşam sanki onu

SELANUS
MEYHANECİ

tanımamış gibi davranınız.
Peki, ben şimdi ne olacağım?
Ne bileyim!

SAHNE II

(Sokak. Bir yandan Ameana girer, öbür yandan arkadaşları Clodia, Julia ve Tullia girerler.)

AMEANA Nihayet! Nihayet gelebildiniz.
Artık sizden umudumu kesmiştim.

CLODIA Ameana, o kadar da acele ettik ki...

JULIA Soluksuz bile kaldık...

TULLIA Yürümekten ayaklarımız sızladı...

AMEANA Peki, hadi koşun artık. Ne öğrendiniz, çabuk söyleyin!. Heyecandan öleceğim.

CLODIA Her şeyi öğrendik!

AMEANA Anladık, ama ne? Haydi!

TULLIA Buradan değil. Taşradan gelmiş.

AMEANA Sağlıklı köy hayatından daha güzel ne var.

JULIA Ama artık Roma'da oturacaktım.

AMEANA Ey, güzel kent! Roma dünyanın merkezidir.

CLODIA Çok büyük bir ev almış. Diyorlar ki, denizde kum onda para.

AMEANA Fakirliğe tahammülüm yoktur.

- JULIA Ama kumarın esiriymiş.
AMEANA Boş oturmaktan daha iyi.
TULLIA Sık sık parasını son meteliğine kadar kaybedermiş.
AMEANA Derler ki, cebi boş olanın kalbi doludur.
CLODIA Biliyor musun, başka bir şeyi daha var?
AMEANA Şeyi mi? Ne demek istediğini anlamıyorum.
ÜÇÜ BİRDEN Bi at!
AMEANA At mı? Herkesin atı var.
TULLIA Ameana, ben attan anlamam, ama anlayanlar...
JULIA Erkek kardeşim atlardan çok iyi anlar, Ameana... O dedi ki!
CLODIA Erkeklerin aralarında ne konuştuğunu işittim...
ÜÇÜ BİRDEN Bu at öyle bir atmış ki, böyle...
(*Selanus girer, yerlere kadar eğilerek kızları selamlar.*)
SELANUS Güzel bayanları selamlarım...
(*Kızlar hafif, kesik çığlıklar atarlar ve onu selamlarlar. Sonra kız arkadaşları Ameana'yı onunla yalnız bırakmak için çıkarlar.*) Büyüleyici güzel bayan... Sabahtan beri bu kentin sokaklarında adım adım sizi takip ediyorum.
AMEANA Sahi mi? Ben hiç hissetmedim.
SELANUS Sonra sizi gözden kaybettiğim sırada, arkadaşlarınızı gördüm. Bir çok kimseyle konuştular... hep benim hakkımda.
AMEANA Nasıl olur? Benim arkadaşlarım? Sizin hakkınızda ne öğ-

- renmek isteyebilirler?
- SELANUS Sonra size koştular; öğrendiklerini size anlatmak için.
- AMEANA Anlatmak için mi? Hiç farkında değilim.
- SELANUS Ama ben sizin çok yakınınydaydım.
- AMEANA Peki yabancı, arkadaşlarımdan biri hoşunuza mı gitti?
- SELANUS Sayın bayan, onlar dünya kraliçesi, Roma'nın mücevherleridirler. Ama gözlerim onların hiçbirini görmüyor; çünkü büyüleyici bir incinin parlaklığı onlarınkini gölgeliyor...
- AMEANA Kim o? Söyleyin...
- SELANUS Sayın bayan, ben bu kentin yabancıyıym...
- AMEANA Bu kötü işte, değerli yabancı. Beybabam ve hanım annem kimseyle konuşmamı istemezler. Ben ancak onların seçtikleriyle konuşabilirim.
- SELANUS Babanız önemli bir kişi mi?
- AMEANA Bankacı. Ayrıca zengin ve tanınmıştır. *(İki pencere aynı anda açılır. Puficius ile Valeria sokaka seslenirler.)*
- PUFİCIUS VE VALERİA Ameana!
- SELANUS *(Hayran. kızın adını tekrarlar.)*
Ameana...!
- AMEANA Duydunuz mu? *(Yüksek sesle)*
Geliyorum beybabacığımı, geliyorum hanım anneciğimi.
- SELANUS Gitmeden bir şey daha sormama izin verin. *(Fısıldar)* Yüksek

- sesle söyleyin ki, konuştuğumuzun bu olduğunu sansınlar. (Yüksek sesle) Sayın bayan, Sayın Konsül Ekselans Egnatius hangi evde oturuyor, acaba?
- AMEANA (Yüksek sesle) Şuradaki kapıyı vurun, yabancı.
(Ameana çıkar. Selanus Egnatius'un kapısına vurur.)
- EGNATIUS (Evinin terasında görünür) Kim o? Kim vuruyor? Kapımı vuranlar kimler, gösterin kendinizi...
- SELANUS Yalnız ben varım, sayın bay.
- EGNATIUS Yalnız sen mi? Sen kimsin delikanlı. Seni kim gönderdi? Ne işle gönderildin?
- SELANUS Ekselansları bay Egnatius'u arıyorum.
- EGNATIUS Egnatius benim.
- SELANUS Babam Marcus Selanus'tan çok selam...
- EGNATIUS Tanrım! Marcus, benim eski dostum...
- SELANUS Ben onun yedinci oğluyum.
- EGNATIUS Yakına gel. delikanlı? Dur dur, orada kal. ben geliyorum. Orada. ağaç olmayan, çalılık olmayan, pencere, direk olmayan bir yerde bekle beni.
(İçeri girer.)
- SELANUS Garip bir ihtiyar. Ağaçsız, çalılıksız, penceresiz, direksiz bir yer... ama neden?
(Agnatius gelir.)
- SELANUS Sayın Konsül, Ekselans...
- EGNATIUS Bana amca diyebilirsin. Marcus benim kardeşim sayılır. Ya-

- şadığım sürece senin amcan sayılırım. Daha ne kadar Konsül ve Ekselans olacağım su götürür... Babacığın ne alemde? Yaşıyor mu? Hala dinç mi? Yaşıyor, amca.
- SELANUS
EGNATIUS Zamanımızda seyrek duyduğumuz bir haber.
- SELANUS Amca, Roma'ya daha dün geldim ve bir felakete uğradım.
- EGNATIUS Sık sık olan bir şey. Ne oldu?
- SELANUS İmparatorun nesi varsa hepsini aldım.
- EGNATIUS Ha...?
- SELANUS Tanrısal majesteleri Roma İmparatoru Caligula'yı soydum.
- EGNATIUS O yağmacının sen olduğunu kimse bilmiyor mu?
- SELANUS Nasıl bilmesinler amca? Takma sakalı olan oydu, ben değildim.
- EGNATIUS Peki nasıl yaptın bu işi? Yolu mu kestin? Çarptın mı? Çuvala mı koydun? Muhafızlarını mı öldürdün? Yoksa ona vurdun mu?
- SELANUS Nelerde düşünüyorsun amca! İmparatora!.. Zar attık, ben kazandım.
- EGNATIUS Ha o sen misin? Bu sabah olanları duydum. Ne diye korkuyorsun? Majesteleri kendilerinin üstünde bir tek güç tanır: O da kumar talihidir. Bugüne kadar zarlar ona ihanet etmemişti. Onun için, onu kumarda yenen, Majestelerinin öç almasını da beklemeli.

- SELANUS Yarama tuz basıyorsun, amca. Korkmam gerekirdi, burardan kaçmam gerekirdi. Ama gitmedim buradan, gönlüm başka şeyde.
- EGNATIUS Nede, delikanlım?
- SELANUS Amca, Ekselans! Sayın Konsül! Roma'dan gitmeden talihimi denemek isterim... söz gelişi, hiç olmazsa burada evlenmeliyim, Kiminle mi? Diyelim ki, tanınmış, zengin bir bankacının kızıyla...
- EGNATIUS (Gülümser) Yani... Ameana gibi biriyle mi? Puficius Ameanus'un kızı.
- SELANUS Ameana mı? Tanımıyorum... Demek Roma'da Ameana adında bir kız var.
- EGNATIUS (Kısa bir süre düşündükten sonra) Dinle beni, fevkalade bir attan söz edip duruyorlar; o da senin gibi dün gelmiş...
- SELANUS Bakla kırk bir attan mı? Benim atım o. Incitatus'um.
- EGNATIUS Hımm... Öyleyse bir fikrim var... Gel evime. ye, iç... İş at konusuna geldi mi, belki Roma Konsül'ünün de hiçbir şeyden korkmaması gerekir... Gel içeriye...
(Her ikisi de eve girerler.)

SAHNE III

(İmparatorun Sarayı)

GALİGULA (Yalnız) Ben İmparatorum. Ben Tanrıyım! Kendime yakarırım! Kendi çevremde dönen bir dünyayım ben. Ne? Neden dönüyorum? Ben, İmparatorum. Tanrıyım Ben. Ben olmayınca ben kimini? Zavallı insanların tapması mı beni tanrısallaştırıyor? Hayır, tanrısal varlık bana yaklaşıyor. Tek Tanrı... bütün kuşların üstünde olan tek Tanrı, benim. Evet, ben, tek değerli olan benim... öbür yanda, hep yalnız olan da benim. Evet! Hayır! Buraya kadar her şey açık ve seçik anlaşıyor... -Şuraya, tahtıma çıktığı zaman (*tahtına çıkar.*) -Buradan insancıkları kabul ettiğim zaman... Lütuf-kârlıkla... bütün gücümle... yok edici tanrısal kızgınlığımla kabul ettiğim zaman... onlar da bana olan bağlılıklarını... bana olan saygılarını sürünerek ışığa dönen pervaneler gibi göstermeye çalışırlar... Kendi kendilerini yok edici bir saygıyla yaklaşırlar... - Sonra ben tahtımın önüne inerim (*iner*). Ve yükarı kendi tanrısal benliğime bakarım... Sonra kendi doğa

üstü gücümün önünde yere kapanırım (*kapanır*) ve kendime saygılarımı sunarım... kendime yalvarırım... kendi önümde inler, sızlanırım... ahlayıp oflarım... Ama yine de kendi sınırsız büyüklüğümün görünüşüne ulaşamam... Görünüşüne mi? Hiç bir şey görmem ki... Hayır! Kalk! Ayağa Kalk! (*Ayağa kalkar.*) Biraz önce, orada yukarda Tanrı'nın tahtta oturduğunu gördüm. Büyüklüğü, Parlaklığı ve Hikmeti emsalsizdi. Kimdi o? Ben mi? Nereye gitti? Ben nereye gittim? Ben olan o nereye gitti? Yoksa Tanrı kullarını yalnız mı bıraktı? Ben beni yalnız mı bıraktım? Ben olan o beni yalnız mı bıraktı? Hayır! (*Bağırır.*) Hey kim var orada? Macro!

MACRO

(*Gelir ve kapanır*) Yüce Tanrım?!

CALIGULA

Ben Cajus, Tanrısız İmparator, namı diğer Caligula, en yeni tanrısız bulgumu bildiriyorum...

MACRO

Yeni bir tanrısız bulgu mu...?

CALIGULA

Hayır, yeni bir bulgu değil! Yeni bulgular tehlikelidir. Yeni bir eski bulgu bu! Ölü İmparator Augustus'un tanrısız bir bulgusu bu. Ne Augustus mu! Kral Romulus'un! Evet, geçmişin ve geleceğin toplamı, bu toplamın Tanrısı, İmparator Caligula'dan

MACRO Dinleyin...
CALIGULA Dinliyorum Yüce Tanrı!
Ben ben değilim, ben de ben
değilim. öyleyse ben benim.
Ben olmaya yalnızca ben layı-
gım, çünkü ben olmak için be-
ni vareden benim ya da bunun
tersi... Benim varlığım ikiz! Ta-
mam işte şimdi her şey apaçık
anlaşıyor! Bir anda her şey
aydınlığa çıktı! Ben kendimin
ikiz kardeşiyim. Pollux'da bir
Castor, ya da bunun tersi Cas-
tor 'da bir Pollux'um (sır verir-
mişçesine fısıldar.) Bunu dün-
ya bilmiyor daha! Ben benle
aynı anadan olmuşuz... aynı
babadan olmuş olmamız da bir
ihtimal... (Buyurur.)
Komutan!
MACRO Emredin, Tanrı!
CALIGULA Castor ve Pollux tapınağında...
MACRO Evet, Tanrı...
CALIGULA Tanrısal ikizlerin heykelleri
var...
MACRO Evet, Tanrı...
CALIGULA Praxiteles'in şaheseri...
MACRO Evet, ölmez Tanrı...
CALIGULA İkizlerin başını uçuracakcak-
sın!
MACRO (Şaşırmış) Yüce Tanrım...
CALIGULA Sonra ikizlerin boyunları üzeri-
ne benim kafamı yapıştırma-
larını sağlayacaksınız.
MACRO Ee... evet tanrısal Tanrı...
CALIGULA Buyruğum bu. Anladın mı?
MACRO Gözlerindeki pırıltıyı anladığım

CALİGULA kadar, ey hikmetler Tanrısı!
MACRO Koş! Söylediklerimi ilan et!
Koşuyorum, Tanrı tanrısallığı
(Macro çıkar)

CALİGULA (Yalnız) Şimdi oldu işte... Evet,
evet iyi olacak... Hayır, hayır,
yine olmadı. Kudretli Tanrı! Yü-
ce Tanrı Ben! Yine Kendimle
yalnız kaldım. Hem yalvaran
hem yalvarılan ben yapayalnız
kaldım. (Ağlamak üzeredir.) Sı-
nırsız İmparatorluğum içinde
benim ayaklarımın tozunu öp-
meye layık kimse kalmadı mı?
(Seslenir) Lollia! (Lollia gelir.)
Tanrıciğ! Ne oldu bakayım?

LOLLİA Ayaklarımın tozunu öp.
CALİGULA Üstümde yeni elbiselerim var.
LOLLİA Hiç olmazsa eğil önümde.
CALİGULA Ah benim Tanrıciğim, gücümü
LOLLİA neden boşuna harcayayım!

CALİGULA Önümde eğilmeyi göze alamıyor
musun? Senin gibi dünya ka-
dınları bu işi yapmaya zaten la-
yık değildir.

LOLLİA Bir çok dünya kadını Tanrıların
işlerini görmeye pekala da layık
bulunmuş. Sen de beni layık
bulmadın mı?

CALİGULA (Fısıldar) Castor ile Pollux'un
kafalarının uçurulmasını em-
rettin. Ne korkunç değil mi?

LOLLİA (Esner) Hiç de korkunç değil.
CALİGULA Korkunç değil mi! Çabuk koca-
nı çağır, geri gelsin. Tanrılığım
kılı kırk yarmalı!

LOLLİA (Sıkıntılı bir sesle dışarıya) Ko-

- mutanı geri çağırın! Karısı ve Tanrı onu geri çağırıyor!
- CALİGULA (Ağlamaklı) Yine hiçbir şey yok. Bana yakarmaya layık hiç kimse bulamadım.
- LOLLİA Tanrıciik, senin tanrısal aşkın beni olağan kadınların üstüne çıkarttı. (Esner) Eğer akıllıca bir şey bulamazsan ben senin kulağına yine yakarırım.
- CALİGULA İyi, iyi, yakar öyleyse! Artık ben Tanrı kareyim. Hem Castor'un hem Pollux'un kafasını taşıyorum. Her iki kafamla da akıllıca bir şey düşünmeliyim. Öyle bir şey bulmalıyım ki dünya döndükçe unutulmamalı.(Macro girer ve kapanır).
- MACRO Sınırsız tanrısal hikmet, buyur...?
- LOLLİA Sınırsız tanrısal hikmet daha ince eleyip sık dokuyacak. Git kocacığımı, emret bu akşam için küçük sunağı süslesinler. Tanrıciğa bir dua fısıldıyacağım.
- MARCO Konsül, Senatörlerle birlikte bekliyor.
- LOLLİA Bırak beklesinler.(Macro çıkar)
- CALİGULA Öd ağacı da olacak mı?
- LOLLİA Ne zaman? Nerede?
- CALİGULA Bu akşam küçük sunakta.
- LOLLİA Çok istiyor musun?
- CALİGULA Evet.
- LOLLİA Hayır. Öd ağacı filan istemez. Kokusundan bahçemdeki bül-büller hep kaçıyorlar. uykusuz

- geceleirimde beni yatıştıran tek şey bülbüllerin  akıması.
(Bülbül  akınası taklidi yapar).
- CALIGULA (A lamaklı) Ben  d ağacı istiyorum.
- LOLLIA  yleyse, Konsül Egnatius'un bahçesini bana ver. Orada o kadar çok bülbül var k .
- CALIGULA Peki, Egnatius ne olacak?
- LOLLIA Heykellerin ba ını u uraca ına onunkini u ur
- CALIGULA Kim Konsül olacak?
- LOLLIA Tanrısal iste in kimi Konsül yaparsa, o Roma Konsülü olacak.
- CALIGULA Olmaz  yle şey! Devlet kasasında para azaldıkça, Konsül' n de daha akıllı olması gerekir. Egnatius Roma'nın en akıllı adamıdır.
- LOLLIA Sen ona sınırsız tanrısal aklınla yardım edersen her Konsül' n kafası iyi i ler. -  d ağacı istiyor musun, istemiyor musun?
- CALIGULA İstiyorum.
- LOLLIA Ben de Egnatius'un bahçesini istiyorum. (Bülbül  akınasını taklit eder.)
- CALIGULA VE LOLLIA (Kafa kesme taklidi) Hoop!
(Her ikisi de çıkarlar. Egnatius ve Selanus girerler.)
- EGNATIUS  evrene iyi bak delikanlı, burası Roma İmparatoru'nun sarayı.
- SELANUS Hıh ! Araba yarışları ne zaman?
- EGNATIUS Dünya buradan yönetilir.

- SELANUS İyi. -Lütfen seyisinize söyleyin yulafta pintilik etmesin.
- EGNATIUS Burada alınan her soluk insanların alınyazısını tayin eder.
- SELANUS Evet... -Benden başka Incitatus'uma kimse dokunamaz. Yabancılardan hoşlanmaz.
- EGNATIUS Roma Senatosu buna karar verecek evlat. Senato ve imparator.
- SELANUS Kendim ve alım için sabredeceğim. Nerede bekleyeyim?
- EGNATIUS Orada, sütunlu koridorun dışında. Şimdi gitsen iyi olur evlat.
- SELANUS Uzun sürmesin amca. Ben boşu boşuna dolaşmaktan hiç hoşlanmam.
- EGNATIUS Evlât, bu zamanda Roma'da her şeye sabretmesini öğrenmelisin. Sabredilmeyecek gibi gelen bir sürü şeye sabretmesini öğreneceksin... Bizim konsül kalmamız bile bir mucizedir. Ama bu mucize ne kadar sürer orasını bilemem? Hadi şimdi, git dediğim yerde bekle.
- SELANUS Bir şey de daha soracağım, Amca: Bu yarışlara genç bayanlar da gelirler mi?
- EGNATIUS Evet evlat genç bayanlarda gelirse. Kendilerini ilgilendiren hiçbir şeyi kaçırmazlar.
- SELANUS İyi öyleyse. (*Selanus çıkar.*)
- EGNATIUS İyi dostum Marcus! Roma'da senin oğlanı kollamak pek kolay olmayacak... Peki, ama be-

- ni kim kollasın?
(*Suffenus, Thallus ve Cominius adlı senatörler girerler.*)
- SUFFENUS (*Egnatius'u bir köşeye çeker; öbür yanda Thallus ile Cominius fısıldayarak konuşurlar.*)
Konsül, haberin olsun: Thallus ile Cominius senin ayağını kaydırmaya and içtiler. Ama ben, yaşlı Suffenus seninleyim.
- EGNATIUS Teşekkür ederim, Suffenus.
THALLUS (*Egnatius'u başka bir köşeye çeker; Cominius ile Suffenus fısıldaşırlar.*) Egnatius, dikkatli ol: Suffenus ile Cominius hayatınla oynayacaklar. Sana bağlı tek dostun benim.
- EGNATIUS Minnettarım, Thallus.
COMINIUS (*Egnatius'u öbürkülerden uzaklaştırır; Thallus ile Suffenus fısıldaşırlar.*) Dostum, sana karşı nefret verici bir komplo hazırlanıyor: Thallus ile Suffenus senin zenginliğine göz dikmişler. Ama ben, Cominius, seni koruyacağım.
- EGNATIUS Çok iyisin, Cominius.
(*Caligula, parlak bir şekilde giyinmiş olarak girer. Arkasında Macro ve muhafızları vardır. Egnatius'un omuzuna dayanarak tahtına çıkar. Lolliia, tahtın basamaklarına oturur. Senatörler onu selamlarlar. Tam sessizlik.*)
- CALIGULA (*Biraz bekledikten sonra senatörlere bir mektup atar.*) Alın! Okuyun bakalım! Hassa alayla-

nımdan üçü daha gitmiş! İşte!
İki birlik daha... bu mektupta
dört birlik birden... bu mektup-
ta da bir...! Düşmana karşı gi-
den bu birliklerin hepsi yokol-
muş... Neden? İşte durum
ortada: para yok, para! Oku-
yun, para gönderin... Paraya
ihtiyaç var... Para! Para! Para!
(*Daha fazla heyecan. Senato
daha çok üzülür.*)
Sen ne dersin bu işe, Konsül?
(*Sessizlik. Egnatius öne çıkar,
konuşmaz, düşünceye dalmış-
tır.*)

LOLLIA
GALIGULA

(*Bülbül gibi şakır.*)
Konsül! Akıllı Egnatius! Na-
muslu Egnatius! Zengin Egna-
tius! (*Yalvarır*) Ne olur, devlet
hazinesini kurtar...!

LOLLIA
GALIGULA

(*Bülbül gibi şakır.*)
(*Felakeli haber verir tonda*) Ro-
ma Konsülü! Kutsal tanrılığı-
mın sabrı taşmak üzere... Tan-
rısal kızgınlığımdan
korkuyorsan seni sorumlu-

LOLLIA
CALIGULA

(*Bülbül gibi şakır.*)
(*Böğürür*) Sana emrediyorum,
bu andan itibaren devlet hazi-
nesini kurtaracaksın!

EGNATIUS

(*Bir duraktan sonra*) Kudretin
Tanrısı, Aklın Tanrısı, Yiğitliğin
Tanrısı olarak insanlık senden
bir şey diler. Tanrılığının bü-
yüklüğü içinde zavallı kullarını
bir sözünle mutlu kıl...

CALIGULA

(*Merakla*) Neymiş o? Neymiş o?

- EGNATIUS Para ve kan sel gibi akıp duruyor. Barış Tanrısı olduğunu da bize göster.
- CALIGULA Eee... yani?
- EGNATIUS Düşmanlarınızla uzlaş, barış yap.
(Genel Heyecan)
- CALIGULA (Yumuşamış) Egnatius! Arasızlar attığın olur mu?
- EGNATIUS Kumar oynamayı hiç sevmem tanrısal imparator.
- CALIGULA Öyleyse kumarda kaybettiğin paranın ne kadar acı verdiğini de bilemezsin. Yarından itibaren barış yaparsam, para kaybetmeyeceğim, bu doğru. Ama bir el daha oynamamak yüzünden Britanyanın, Galya'nın bütün zenginliklerini de kaybedeceğim.
- LOLLIA (Bülbül gibi şakır)
- CALIGULA (Bağırır) Neden kumar da, savaşta da talihim yok? Çünkü bahçemdeki bülbüller kaçıp gidiyor, talihim de onlarla birlikte uçuyor? Ya bu bülbüller kimin bahçesine doluyor?
- SENATÖRLER Konsülün bahçesine!
- SUFFENUS Tanrısal İmparator! Kuşkulanıyor! Kuşkulanıyor!
- SUFFENUS Tanrısal İmparator! Kulağınıza bir sır sunmak için izin verin.
- CALIGULA (Yüzü kararır) Bir imparatorlukta, bilginin tek suyu kesilmeyen kaynağı kulaktaki fısıltılardır. Söyle bakalım!
- SUFFENUS (İmparatorun yanına iki büklüm

çıkar ve kulağına söyler) Tan-
 rım, sana karşı bir komplo ha-
 zırlanıyor. Egnatius, Thallus ve
 Cominius ile anlaşmış, bu işi
 hazırlıyor.

CALİGİLA (Kuşkulu) Hımmm!
 SUFFENUS (Yerine döner ve alçak sesle Egnatius'a) İmpatora senin lehinde iyi şeyler söyledim, Egnatius.

EGNATIUS Teşekkür ederim.
 THALLUS Yüce Tanrı... Bir sırrım var... Kulağınıza söyleyebilir miyim?

CALİGULA (Daha kuşkulu) Fısılda bakalım!
 THALLUS (Fısıldar) Yüce Tanrı, dikkatli Suffenus ile Cominius, Egnatius'la birleşmişler...

CALİGULA Hımmm!
 THALLUS (Yerine gider, alçak sesle Egnatius'a) Seni kurtardım, Egnatius.

EGNATIUS Teşekkür ederim.
 COMINIUS Tanrı efendimiz... kulağınıza...
 CALİGULA (Çok kuşkulu) Kim kimle?
 COMINIUS (Fısıldar) Egnatius, Suffenus ve Thallus'la birleşmiş...

CALİGULA Aha!
 COMINIUS (Yerine gider, Egnatius'a alçak sesle)
 Her şey tamam, Egnatius.

EGNATIUS Teşekkürler.
 CALİGULA (Tahtından iner, birden Egnatius'u omuzlarından tutarak sar-sar ve bas bas bağırır.) Hain! Hain! Hain!

SENATÖRLER Hain! Hain! Hain!

- CALIGULA Sen bana ihanet ettin, beni sattın! Artık benim konsülüm değişsin...
- THALLUS
SUFFENUS
COMINIUS (Aynı anda) Şimdi kim konsül olacak efendimiz?
- CALIGULA Bütün malın, mülkün benimdir...!
- SENATÖRLER Dilenci! Gözümüze görünme!
CALIGULA Öleceksin!
(Sessizlik. Lollia hafiflen bülbul gibi şakır.)
- EGNATIUS (Bembeyaz, kırık) İmparatorum, hayatın ve ölümün efendisisin. Devletin iyiliği uğruna ölmek gerekiyorsa öleyim. Bir dileğim var: Hep Roma için çalışmış olan şu vatandaşın ölmeden önce Roma için bir iyilik yapmasına izin ver...
(Fısıldarlar) Hain!
- SENATÖRLER
EGNATIUS Malımı, mülkümü al. Hayatımı bağışla. Herkes bilir, nakit param azdır. Benim malımı, mülkümü, bülbul bahçemi satınca-ya kadar ordularımız çoktan bozulmuş olacaklar.
- CALIGULA Haa!
SENATÖRLER Haa!
EGNATIUS Efendimiz, beni konsüllükten aldınız. Bir daha konsül olmayı düşünemem. Ama para durumunu düzeltebilmeniz için bir tek öğütte bulunabilmem için, kısa bir süre hayatımı bağışlayın.

CALIGULA Yemin et, hiç kumar oynamadığına!

EGNATIUS Yemin ederim.

CALIGULA Ne zar oyunu, ne at yarışları?

EGNATIUS Hiçbiri.

CALIGULA Böyle bakır bir el şans getirir. Öğüdün nedir?

EGNATIUS Yalnızca size söyleyebilirim, efendimiz. Ötekileri dışarı çıkarınız.

CALIGULA Hadi, basın bakalım! (*kalmak isteyen Lollia'ya*) Sen de! (*Macro'ya*) sen de! (*Daha yakına gelen senatörlere*) siz de, hadi bakalım.
(*Hepsi çıkarlar, Caligula, Egnatius'la yalnız kalır.*)

CALIGULA Konuş!. Kısa kalan hayatını değerlendir!

EGNATIUS Efendimiz, izin verin de, daha önce tanışmış olduğunuz bir genci size getireyim.

CALIGULA O da kim?

EGNATIUS (*Dışarıya seslenir*) Selanus! (*Selanus koşarak gelir.*)

SELANUS Anca, kısa olsun. Incitatus'a yemini vermem gerek.

CALIGULA Bu herifle ne yapacaksın?

EGNATIUS Efendimiz, Marcus'un oğlu genç Selanus'un bugünkü yarışa katılmasına izin verin. Rengi de mavi olsun.

CALIGULA Mavi mi? Sen de bilirsin ben hep yeşili tutarım.

EGNATIUS Bütün Roma da yeşili tutar. Çünkü herkes bilir ki, yarışlarda yalnızca sizin renginiz ka-

zanmaya izinlidir. Bunun için de tanrısal kârınız çok az oluyor. İmparator, bugün de yeşile oynayın ve bütün Roma da yeşile oynasın.

CALİGULA EGNATIUS Eee, sonra? Kısa hayatımı değerlendirmek için ben de bugün ilk ve son olarak at yarışlarında oynaya-
cağım... Bugün kazanacağım bütün para nasıl olsa sizin olacak. Onun için de, izin verin bu delikanlının rengine oynayayım... maviye...

SELANUS Böylece, Incitatus'un kazanması ile bütün halkın cebini de boşaltmış oluruz!

EGNATIUS Tabii bütün bu paralar sizin, efendimiz.

CALİGULA Haha! Kazanacağına inanıyor musun, delikanlı?

SELANUS Efendimiz, Incitatus'u siz de gördünüz. (Seslenir.) Incitatus! Kazanacak mıyız? (Incitatus kısaca kişner.)

CALİGULA Peki, öyleyse. (Seslenir.) Lollia! (Lollia koşarak gelir.)

LOLLIA Yüce Tanrım! (Selanus'u görür.) Aman, bu da kim? Kimsin sen yakışıklı delikanlı

SELANUS Incitatus'un sahibi.

LOLLIA Kimin?

CALİGULA Elbisenin üzerindeki şu mavi şeridi çıkart.

LOLLIA Nasıl istersen, iyi yürekli Tanrı.

CALİGULA O şeridi bu genç yarışçının koluna bağla.

LOLLIA
CALIGULA

Maviyi? Nasıl istersen...
Yarışların sonuna kadar hayatını bağışlıyorum. Bütün malın, mülkün benimdir. (Seslenir)
Senato toplantısı bitmiştir! Borular çalsın! Yarışlar başlıyor! (Borular çalar. Müzik.)

SAHNE: IV

(Yarış pistinin yakınında bir yer.

Müzik. Yarışlar bitmek üzeredir. Suffenus, Thallus. Cominius gelirler.)

SUFFENUS Yerin dibine batsın Mavi! Ne kadar param varsa yeşile yatırmıştım.

THALLUS Mavi kazandı. Eyvah! Artık kimse bir şey yapamaz.

SUFFENUS İmparator her zamanki gibi yeşile oynamıştı. Maviye oynamak nereden aklıma gelirdi!

COMINIUS Egnatius'un bir dolabı bu... Nerden çıktı bu fırtına gibi at...

THALLUS Bakla kırı bir at!

SUFFENUS Böyle bir at gören beri gelsin! (Yarışların bittiğini bildirir sesler ve borular. Banker Fuçicius, karısı Valeria ve Ameana girerler.)

FIFICIUS İmparatora sadık kalmamın armağanı-!

VALERİA Ben demedim miydi sana...?
FİFİCİUS Ne dedin? Önceden hiçbir şey söylemezsin... Ama sonradan ben sana demedim miydi diye tutturursun...?!

VALERİA Döner sermayemizin hepsini kaybettin işte!

FUFİCİUS Hâlâ mı konuşuyorsun? Babandan miras kalanı kaç defa şu yeşile oynama dedim, dinlemedim!
(*Meyhaneden tanıdığınız kimseler, meyhaneci, sarhoş denizci, orospular ve ötekiler girerler.*)

MEYHAECİ Yarış bitti, Mavi kazandı!
SARHOŞ DENİZCİ Mavi kazandı... İn... İn... İncitatus kazandı!

AMEANA Baba, çok mı kaybettin?
FİFİCİUS Sorma, sevgili yavrum, sorma.
AMEANA Ben senin için biraz kazandım.
VALERİA Ne demek istiyorsun?
AMEANA Dikiş paramdan arttırdığımla, kimseyle söylemeden Mavi'ye oynamıştım.

FUFİCİUS Yaşasın benim kızım! Benim harika kızım! Peki, ama Mavi'ye oynamak nereden aklına geldi? Şey... Mavi renkteki şeyi görünce... yani atı görünce...

AMEANA Tanrılar benim kızımı seviyorlar...!

FUFİCİUS Bizim kaybımız yanında onun kazandığı ne ki!..
VALERİA (*Sevinç gürültüleri. Roma'nın uç aslanı girerler, Selanus'u omuzlarında taşımaktadırlar. Ameana'nın kız arkadaşları Sela-*

ASLANLAR	<i>nus'a çiçek almaktadırlar.)</i> (<i>Zafer sesleri</i>) İncitatus! İncitatus! İncitatus!
LENTULUS	(<i>Coşkun</i>) Tunikama kadar her şeyimi kaybettim.
VERANIUS	Ben de, ama ne önemi var!
FABÜLLUS	Böyle bir atı Roma hiç görmemişti.
KALABALIK SELANUS	İncitatus! İncitatus! İncitatus! Egnatius! Egnatius nerede? (<i>Egnatius girer. Uşaklar kazandıklarını çuvalarla taşınaktadırlar. Selanus Egnatius'a sarılır.</i>) Anıca, kazandık, kazandık...
EGNATIUS	Sen kazandın delikanlım. sen ve İmparator. Ama ben bunun dışındayım. (<i>Caligula. Lollia. Macro. Sena-törler ve muhafızlar gelir.</i>) (<i>Sessizlik.</i>)
CALIGULA	Dinleyin! Roma Senatosu, Romalılar dinleyin! Ben iki başlı İmparator, kendimin ikiz kardeşi ben, Castor'un Pollux'u. Polluuuuuuuuux'un Castor'u... buyruğumu...
KALABALIK CALIGULA	Anladık! Anladık! Eski Konsül Egnatius, kafasını ve zenginliğini kaybeden....
KALABALIK CALIGULA	Hain! Egnatius, bugün yarışlarda kazandıklarının tümünü bana deretmiştir... (<i>Kalabalık onaylar yolda mırıldanır, Egnatius'un bir işaretiyle para torbaları İmparatorun</i>

- ayaklarının dibine konur.)* Ayrıca, bütün eşyası, evleri, toprakları ve hayvanları benim olmuştur...
- LOLLIA *(Bülbül gibi şakır.)*
- CALIGULA Ve bir de bülbül bahçesi... *(Halk onaylar.)*
- LOLLIA *(Caligula'ya)* Ey yüce Tanrı, bu zaferi kazananı da mükâfatlandır. Ne delikanlıymış ama! Büyük bir armağanı haketti!
- CALIGULA *(Macro'ya)* Boruları öttürsünler! *(Macro'nun işaretini üzerine borular öter.)* Konsüllükten boşalan yeri...
- SUFFENUS,
THALLUS,
COMINIUS *(Birbirlerini iterek ve birbirlerinin sesini bastırarak)* Efendimiz... İmparatorumuz... Tanrımız... Hizmetlerimizi düşününüz... Sadık hizmetkarınızı unut-mayınız... Yalvararak ayaklarınıza kapanırımı...
- CALIGULA Bugünkü yarışın zaferini borçlu olduğum...
- AMEANA Oh, mutluluğumdan öleceğim!
- ERIA Ah, anacığım, böyle yaman bir konsülümüz hiç olmamıştı.
- LOLLIA E hadi bakalım, sevgili Tanrı! Çok genç olsa da ne çıkar. Saf ve masum olsa da ne olacak. Ben onu yetiştiririm.
- CALIGULA Uzun bir süredir elde edemediğim parayı ve talihi bana getiren... *(Lollia'ya yan yan bakar)* Nihayet benim tanrısal yüceli-

ğimi bütünlüyen, güçlü kuvvetli, güzel, yağız, akıllı, yenilmez varlık...

SUFFENUS

THALLUS

COMINIUS

Efendimiz.... İmparatorumuz... Tanrımız...

CALIGULA

...Ve bütün insanların üstünde olan Ekselansları, sayın İncitatus'u, sayın bir aygır olan Kır alı Roma İmparatorluğunun konsüllüğüne tayin ettim!

LOLLIA

Tanrıcık!
(*Şaşkınlık ve susuş.*)

SUFFENUS

THALLUS

COMINIUS

(*Cıltz seslerle*) Yaşasın Ekselansları, Konsülümüz, Sayın İncitatus!
(*Sessizlik.*)

SARHOŞ DENİZCİ

Yaşasın... Efendimiz.. Incitatus... Roma K... Konsülü!
(*Halkta coşkunluk, gösteri.*)

EGNATIUS

(*Heyecanlı*) Efendimiz, beni öldürün, ama Roma'ya bu utancı vermeyin!

CALIGULA

Ekselanslarını otlatmak, kaşagılamak ve tımar etmek, ayrıca üstüne binmek üzere, sarayının ahırcıbaşılığına, tımarcılığına ve baş yemciliğine Marcus'un oğlu genç Selanus'u görevlendiriyorum.

EGNATIUS

(*Alkışlar ve sevinç çığlıkları*)

Ey Roma, başının üstünde hangi felaket dolaşıyor?

SELANUS

Efendimiz, eğer protokol yö-

- nünden bir sakıncası yoksa Ekselansları İncitatus'un bir dileğini size iletmek isterim.
- CALİGULA Neymiş dileği?
- SELANUS Ekselansları, yem baş uzmanlığına bay Egnatius'un getirilmesini diliyor. Çünkü onun evinde yediği yulafın tadını hiç unutamamış.
- LOLLIA (Kısa bir alaylı gülüş)
- CALİGULA O kadar mı?
- SELANUS Dahası var. Sayın yem baş uzmanının konsüllüğünde oturduğu evinde bülbülleriyle birlikte olmasını diliyor. Sonra bu sarayın yanında, büro olarak kullanacağı mermerden bir ahırın yapılmasını istiyor.
- LOLLIA (Alaylı bir biçimde kısaca güler.)
- SENATÖRLER (Alaylı bir biçimde kısaca gülerler.)
- CALİGULA (Felakelli bir haber verirmişçesine) Kim gülmeye cesaret ediyor? İmparator ve Tanrı Konsülünün dileğini dinlerken kim gülmeye cesaret etti? Ahırcıbaşı! Ekselansları konsülün isteklerini İmparatorluk ve Tanrısal buyruklarının biri olarak kabul ediyorum! Bu buyruğuma karşı gelenin cezası ölümdür!
- EGNATIUS (Duygulanmıştır.) Dostum Marcus'un iyi yürekli bir oğlu varmış... Ama ben bu rezaleti görecektim kadar yaşamayacağım.
- CALİGULA (Marco'ya) Borular!

(Borular öter.)

Tören başlayabilir!

(Müzik.)

SELANUS

(Seslerin) Hey, seyis, Ekselans-
ları, sayın Konsülü getirin!

(Dışarıdan nal sesleri ve İncita-
tus'un kişnemesi duyulur. Hal-
kın coşkunuğu. Müzik. Sonra
tam bir sessizlik. Dışarda bir
şey olduğı hissedilir. Oradaki-
ler hayretle dışarıya bakarlar.
Fıfıcius heyecanını dudaklarını
ıslık çalarmış gibi ızatarak gös-
terir. Suffenus ve Thallus birer
süpürge, Cominius da bir gübre
küreğı alırlar, görevlerine ne
düştüğünü anlayarak lörensel
adımlarla sayın Konsüle gider-
ler.

(Güçlü ve uzun bir kişneme.

-Perde-

İKİNCİ PERDE

SAHNE: I

(İmparator Sarayının önü. Macro gelir.)

MACRO Ekselansları, konsülümüz, sayın İncitatus'un toytton kolcuları geliyor!

(Toytton kolcular uygun adım gelirler. Macro'yu kollarını yukarı kaldırarak selamlarlar. Bunlar yalnızca toyttonca konuşurlar.)

İyi, iyi, yeter... ee... o kadar da yakına gelmeyin! Toyttonlar! Kolcular! Tanrısal İmparatorun erleri! Tanrımız ve imparatorumuzun buyruğu üzerine Ekselansları, sayın Konsülü koruyacaksınız. Anladınız mı?

1. TOYTON Pasatosiilebeşhastaskayısıhoşafı!

TOYTONLAR *(Kollarını kaldırıp selam verirler)*
Bir! İki! Üç!

MACRO Peki peki anladık!.. Tanrımız ve İmparatorumuzun en yeni eski-bulgusu ile sayın aygır İncitatus kutsal bir varlıktır... Onda İmparatorluğun tanrısallığı varolmaktadır, bunun gibi onun tanrısallığı İmparator tarafın-

dan varedilmektedir. Anladınız mı?

2. TOYTON *(İleri çıkar)* Keşkekçininkeşkek-
lenmemişkeşkekkepçesi!
TOYTONLAR *(Kollarını kaldırıp selam verir-
ler.)* Bir! İki! Üç!

MACRO Yeter, yeter... Toyton kolcular!
İmparatorluk sarayı sizin
omuzlarınızdadır. Sizin gibi
toyton kolcular olmasaydı ne
tanrıs al İmparator ne de kutsal
bir varlık olan konsül yaşaya-
bilirdi! Bu kutsal görevi iyi an-
lamalısınız. toytonlar!

3. TOYTON *(İleri çıkar)* Şişşiseyişişlemişşi-
sekeşiseçüşdemiş!
TOYTONLAR *(Kollarını kaldırıp selam verir-
ler)* Bir! İki! Üç!

MACRO Rahat! Marş. marş!
*(Toyton müziği. Kolcular gider-
ler.)*

Bir, iki, üç... Disiplin böyle ol-
malı. Bu bir. Ama daha ikinci,
üçüncü, yirminci, otuzuncu iş
var yapılacak. Ah, Macro, ha-
yatında hiç bu kadar çok işin
olmanıştı.

(Bir liste çıkarılır.) Tanrıs al im-
paratorun buyruğu: Yunanis-
tan'ın en iyi heykeltıraşı bulu-
nacak, o da Ekselansları
konsülümüzün sanat dolu bir
heykelini yapacak. Bu buyruk
bin adet olarak çoğaltılacak ve
her yol kavşağına konulacak...
Al bir tane daha! Tanrıs al İm-
paratorun buyruğu: yüksek ra-

hipler kurulu, Konsülümüz sayın İncitatus'un kabul töreni için hazırlık yapacak... Ahırcı-başı sayın Selanus'un buyruğu: Sayın Konsül için Asya'dan özel dallar ve yapraklar getirtilecek... Konsülümüz için Suriye'den at nalı ithal edilecek... Konsülümüze Trakya'dan özel olarak imal edilmiş kaşığı getirtilecek... Sevgili karım Lolli-a'nın buyruğu: Konsülün bahçesinden beş çuval bülbül alınıp alışmaları için Saray bahçesine salınacak... Ah, Ah, ah. Macro işin bu kadarla da bitmiyor... Sen hiç bu kadar önemli bir adam olmamıştın, Macro! Tanrısal Majestelerinin bir buyruğu daha: Sokaklara, halkın girdiği yerlere ve binaların önüne toplum polisinin yerleştirilmesi... Ekselansları sayın Konsül aleyhinde konuşanların tutuklanması... Siyasi polis, halkın Mavi'ye oynamasını önleyecek, böylece İmparatorluk hissesine düşen miktar eksilmeyecektir. Son olarak; toplum polislerinin özellikle dikkat edecekleri nokta: Halktan hiç kimse Roma'ya kutsal İncitatus'tan daha iyi bir at sokmayacak! Marş, marş! (İncitatus'un güçlü, huzursuz, ısrarlı kişnemesi duyulur.) Hah, işte! Sayın İncitatus'un tatmin

olmayan, bilmez, tükenmez isteği: Hihihihihih... Yine kısırak bulmalıyım! Kısırak, kısırak, kısırak...! Roma'nın bütün kısırakları ona yelmiyor! Tabii benim görevim, yine en iyi cins kısırakları bulmak olacak... (*İncitatus'un kışnemesi bir daha işitilir.*) Gidiyorum, gidiyorum! Zavallı Marco... Hihihih... (*Kışnemeler biterken, üç ayrı yerden senatörler girerler.*)

SUFFENUS Hah. Macro: Seninle bir şey konuşacaktım...

THALLUS Sayın Komutan... Sizinle yalnız konuşmak istliyordum.

COINIUS Ah benim değerli dostum, Macro: Bir dakikanı rica edeceğim.

MACRO Sayın senatörler fısıldaşmaya, gevezelik etmeye vaktim yok benim...

SUFFENUS (*Macro'yu elinden tutup bir köşeye çekmiştir bile*) Dostum, ben de bir kısırak var, saf kan arab... Sayın İncitatus'u, bu güzide aygırı tanıma şerefine nail olduğumdan beri bu işi düşünüyorum... Bunun için hiçbir fedakarlıktan kaçmam. (*Macro'ya para verir.*)

THALLUS (*Macro'yu kendine çeker*) Soylu Macro! Sen benim üç güzelimi bilirsin: üç tane kar beyaz kısırak. Bunları ben Kapadokya Kraliçesi'nden satın almıştım. (*Para verir.*) Sana da yararlı, ekselansları İncitatus'a da...

- COMINIUS Anlaşıyoruz değil mi?
(Macro'yu bir kenara çeker ve hemen eline para tutuşturur.)
İşte! Bütün kısraklarımı Roma'ya adıyorum... Ötesini sayın İncitatus'a bırakalım. (Hepsi de işaret parmakları ağızlarında, sus der gibi ayrı yerlerden dışarı çıkarlar.)
- MACRO Marş, marş!... Hihihihih!...
(Macro aceleyle çıkar. Neşeli, sesli gülüşen gençlik içeri girer. Bunların arasında Lentulus, Veranius, Fabullus, Clodia, Julia ve Tullia vardır. Bu gençlerin görünüşleri değişmiştir; yürüyüşleri çocukların atçılık oynarken yaptıkları hareketlere benzer, gülerken adeta kişnerler, başlarını sallarlar, bir at gibi ikide bir ayaklarını yere vururlar. Kızlar saçlarını at kuyruğu saç modasına göre taramışlardır.)
- LENTULUS Romalı gençler! Nihayet tapılacak birini buldunuz.
- FABULLUS Artık bize örnek olacak bir konsülümüz var!
- ASLANLAR Yaşasın İncitatus!
KIZLAR Hihihihih!!
CLODIA Kızlar bakın saçınızı at kuyruğu yaptın!
- JULIA-TULLIA Ben de! Ben de!
TULLIA Sayın İncitatus bunu çok beğenecek.
- VERANIUS Roma gençliğinin ilâhı çok yaşasın!
- KIZLAR Yaşasın İncitatus!

HEPSİ Hihihihihihii!
FABULLUS Bayanlar, baylar! Mutlu bir an! Romanın bütün gençleri kendilerine öyle bir kahramanı ilâh yaptı ki, böyle bir şerefe bir daha ne Romalılar, ne de Barbarlar erişebilir!

CLODİA Nihayet, Roma bâkireleri düşlerinde kimi görmeleri gerektiğini biliyorlar!

LENTULUS En Romalı Romalı!
TULLİA En erkek Romalı!
HEPSİ Hihihihihihii!
VERANİUS *(Boynunu kırıp eşinerek)* Güzel kız, benimle gelin...

JULİA Dansa mı?
VERANUS Julia'm, bugünkü günde dans diye bir şey kaldı mı? Atçılık oynayalım. Haydi!

LENTULUS Clodia'm, boynumu senin boynuna dayayıp yulaf ağzımda geviş getirirken seni hayal etmeyi ne kadar isterim bir bilsen...

VERANİUS Ah, keşke Ekselansları, sayın Konsül kadar yakışıklı olsaydım.

FABULLUS Yarış alanında, Merkür gibi bileklerimde kanatlar bir uçabilseydim...

LENTULUS Sayın İncitatus'un bacak adaleleri ben de olsaydı, ah...

TULLİA Hem de dört tane, hem de dört tane...!

VERANİUS Ve bir de nallarım...
CLODİA Tak tak ses çıkarsalardı yürürken..!

- FABULLUS Nallarımın kılıcınlar çıksaydı...!
- JULIA Çıplak gövdemın üstünde gümüş koşumlar...!
- LENTULUS Ah, bir kır at olsaydım!
- FEBULLUS Bana iyi davran Tullia, bak durduğum yerde kişneyip eşiniyorum.
- TULLIA Ben de eşiniyorum, bak.
(Kişner.)
(Meyhaneci gelir, arkasından orospular, denizciler ve yevmiyeciler.)
- MEYHANEÇİ Bayanlar, baylar! Buyrun bakın son Roma modasına... altından, gümüşten, her türlü ağza ve her türlü yem torbasına uyan minicik, zarıf gemler... İncitatus'un gemlerinden örnek alınmıştır!
- HERKES (Hayran) İncitatus'un gemleri mi...!
- MEYHANEÇİ Bundan sonra Roma halkının ağzlarına gem vurulacak! Sabırsızlığa, huzursuzluğa karşı birebir... Gemleri kemirerek mutlu olma sanatını öğrecek Romalılar! Hihihhi! Hihihhi! Mutlu musunuz, geminizle oynayın, hayal nı kuracaksınız geminizi yalayın... Cesur ve atak mısınız, geminizi ısırın!
- ASLANLAR
VE KIZLAR Bana bir tane ver! Bana da! Bana da bir tane! Bana da İncitatus'un geminden bir tane...
- ASLANLAR (Damlarına) İzin verirseniz...?

Müsaadenizle...? Bu zarıf gemi takmama izin var mı acaba?
KIZLAR Teşekkür ederim... Ne sevimli!... Ben taktım bile.
SARHOŞ DENİZCİ Ro.. Roma... gemlerini ke.. kemir! hihihih! Bütün Roma.
HEPSİ Hihihihih!
(Hepsi at adınlarıyla yürürler gemler ağızlarındadır. İmparator sarayının terasında Caligula, ardından Lollia ve Macro görünürler.)
CALİGULA Yoo, buna katlanamam. Buna izin veremem. Artık fazlaya kaçtı.
LOLLİA Bir şey mi oldu, Tanrıciğ?
MACRO Bir buyruğunuz mu var tanrısal majesteleri?
CALİGULA Bütün Roma'nın bir tek boynu olsa da ben de onu bir vuruşta hop diye uçursam!
LOLLİA Ama neden?
CALİGULA Bütün Roma'nın İncitatus'a bu kadar tapması hoşuma gitmiyor. Her şey İncitatus için! İncitatus Hihihih, sonra yine İncitatus ve Hihihihih...! Son günlerde hiç çok yaşa Caligula sözünü duyan oldu mu? Bütün Roma bu hayvanın çevresinde dönüyor. Şu kaybettiğim savaş yüzünden paraya ihtiyacım olmasaydı ben yapacağımı bilirdim.
MACRO Efendimiz, Konsülün adıyla çıkacak yeni vergileri öğrendikten sonra Romalıları görece-

LOLLIA ğız...
Saçmalıyorsun, benim Tanrı-
ğın! Bence İncitatus'u evlendir-
men gerekli...
CALIGULA İncitatus'u evlendirmek mi?
LOLLIA Konsülün yanında bir karısı
olursa, modası hemen geçiverir.
CALIGULA İncitatus'u evlendirmek! Aferin
kadınım, doğru söylüyorsun!
Şimdi ben bana akıl vererek
düşüneceğim. En yakın hizmet-
kârım ve danışmanım, tük-
rük yalayıcım ve çizme temizle-
yicimle uzun uzun
düşüneceğim bu işi.
MACRO Benimle mi, iyi kalpli Tanrı?
CALIGULA Seninle mi? Haha! Jüpiter'le!
(Hepsi çıkarlar.)

SAHNE: II

(Fuficius'un evinde. Bir yandan Fuficius girer. öbür yan-
dan da Ameana.)

FUFICIUS Seni arıyordum yavrum. Kimin-
leydin bakayım?
AMEANA Hiç kimseyle, sevgili babacığım!
Ah, son günlerim öyle boş, öyle
sıkıcı ki. Kız arkadaşlarım be-
nimle ne top oynamaya geliyor-
lar, ne de ut çalmaya... Neden,
bilmiyorum... Yeni yeni garip

FUFİCİUS oyunlar oynuyorlar...
Kızım, artık büyüdüñ, top oynama yaşıñ geçti. Şimdi evlenmeyi düşünmelisin.

AMEANA Gerçekten mi, babacığım? Beni çok korkutuyorsun...

FUFİCİUS Her evlenme çağına gelen kız gibi sen de evleneceksin. Ben de seninle bunun üzerinde biraz konuşmak istiyordum. Zaten... Neden böyle... Böyle eski moda giyiniyorsun... Şimdikiiler gibi hareket etmiyorsun, kızını? Arkadaşlarına katıl, sen de atçılık oyna... Hem sonra saç tuvaletin de modası geçmiş, at kuyruğu da yapmıyorsun saçlarını? Neden gem takmıyorsun? Dışarı çık, çevrene bakın, modaya uy! Değil mi ya! Biliyorsun, şu son sıralarda epeyi para kaybettim... Tabii, senin kazancının biraz yardım oldu... Ameana! Sevgili kızım! Bir kez bile seni kişnerken görmedim!

AMEANA Yapamıyorum. babacığım. elimden gelmiyor.

FUFİCİUS Öğren! Evde çalış! Kişne, Ameana!

AMEANA Hayır.

FUFİCİUS (Tehditkâr) Ameana, kişneyeceksin!

AMEANA (Dener) Hihaho.

FUFİCİUS Olmadı. Baştan.

AMEANA Hihihî....

FUFİCİUS Daha iyi olmalı! Duygulu olma-

AMEANA
FUFİCİUS
AMEANA
FUFİCİUS
AMEANA
FUFİCİUS
AMEANA
VALERİA
FUFİCİUS
VALERİA
FUFİCİUS
VALERİA

lı! İçten olmalı!
Hihihihihhi.....
Oluyor, tekrarlar! Şöyle gevrek,
baştan çıkarıcı, ama aynı za-
manda masum bir şekilde ol-
malı. Hadi bakalım!
Yapamıyorum.
Yavrum, sevgilim, benim biricik
kızım... Babacığın bir kere da-
ha kişnemeni istiyor... Hadi be-
nim kızım. Son bir kere kişne,
ama güzel olsun!
(Ağlamaklı) Hayır...
(Tehdilkâr) Ameana....!
(Şaşkın) Hihihihihihihhi....
(Valeria girer. Son kişnemeyi
duymuştur.)
Nefis , çok güzel, çok etkileyi-
ci... Benim sevgili kızım! Baba-
nın ilk defa olarak aklını başı-
na toplamış olduğuna
sevindim. Senin gibi akıllı bir
kızım olduğu için de mutlu-
yum.. Yeni haberleri duydunuz
mu?
Yeni haberleri mi? Hayır.
Yine senden önce öğrendim.
Ameana, biraz çıkar mısı
(Ameana çıkmaya davranır, yü-
rür)
O nasıl yürümek öyle, kızım?
Hop, hop, hop, kısırak gibi yü-
rür. hop, hop...
(Ameana, şaşkın, kısırak gibi
yürümeye çalışır. Dışarı çıkar.)
Ne oldu? Kötü haber mi?
Kötü olan haber, senin budala-

lılığın! Tanrımız İmparatorun yeni buyruğunu duymadın mı?
FUFİCIUS Duymadım! Eyvah!
VALERİA Eyvahlık bir şey yok! Majesteleri Sayın Konsüle bir eş arıyor.
FUFİCIUS Bana ne? Benim kısıraklarımın o kadar iyi olmadığını biliyorsun.
VALERİA Ne kısrağı be adam? Roma konsülünün bir kısrakla evleneceğini aklın alıyor mu?
FUFİCIUS Ya ne?
VALERİA Genç bir kızla! Roma'nın en güzel, en erdemli, en iyi yetişmiş bâkiresiyle. Majesteleri böyle bir kız arıyor Sayın Konsül için. -O arıyor, ama ben buldum bile.
FUFİCIUS Kadın, kimi buldun söylesene?
VALERİA Bulduğum kızın adı...
FUFİCIUS Eeeee?
VALERİA Aneana!
FUFİCIUS (Dili dönmez) Yok... yok... olmaz öyle şey...
VALERİA (Kabararak) Kutsal gücü olan bir Konsülün kaynanası olabilecek kabiliyeti buluyorum kendimde.
FUFİCIUS Ama kızın... şey kızımız... Kızımız bir insan! Onu bir bir şeyle... bir hayvanla evlendiremezsin!
VALERİA Ya ben seninle evlendim, ona ne dersin? Hiç kimse benim fikrimi sordu mu?
FUFİCIUS Minotor! Değerli Konsülümüz belki de kendisine bâkireler

kurban edeceğimiz bir Mino-
tor'dur. Ne evlilik... Aklıma kô-
tû kötû şeyler geliyor. kızımın o
gencecik körpe vücudu...! Düş-
ünsene biraz...

(Valeria'nın kulağına bir şey fısıldar.)

VALERİA Ama yine de şeyden daha iyi...
(Kocasının kulağına bir şey fısıldar.) Anladın mı! Ben denedim
de biliyorum.
(Ameana heyecanla içeriye girer.)

AMEANA Anneciğim... babacığım...! Ko-
nuklar geldi! Bay Egnatius'la..
şu... şey.. genç bay... Selanus
adındaki genç... Neden geldik-
lerini anlamadım... neden aca-
ba?

VALERİA Konsüllük makamının sayın
ahırcıbaşısı mı geldi? Hem de
sayın yem baş uzmanıyla bir-
likte...! Anladım.. Anladım.. Ah,
benim sevgili, güzel kızım! Ama
saç tuvaletini hâlâ değiştirme-
mişsin...! Kocacığını güçlü kol-
larımla beni tut! Bu kadar hey-
cana dayanamam...

*(Egnatius ile Selanus girerler.
Fuficius ile Valeria, yeri eşeliye-
rek ve kişneyerek karşılarlar
konukları. Ameana gözleri yer-
de bir kenarda durur.)*

EGNATIUS Saygıdeğer ailenize huzur ve
sağlık dilerim.

FUFICIUS
VE VALERİA Hihihi...

- EGNATIUS Anlamadım?
 SELANUS Bayan baya, sayın bayana ve güzel genç bayana mutluluklar dilerim, efendim.
- FUFICIUS
 VE VALERIA Hihihî.
 EGNATIUS Bir şey mi dediniz? -Bu genç, benim yakın dostum Marcus'un oğlu Selanus'tur.
- FUFICIUS Çok menının olduk, Hihihî...
 VALERIA Pek memnun olduk, hihihî. Kızını, Ameana, yeni dostumuza hoş geldiniz desene.
- AMEANA *(Hafifçe, dostlukla selam verir.)*
 FUFICIUS Öyle değil! Sana öğrettiğim gibi, değil mi yavrucuğum.
- AMEANA *(At gibi başını sallar.)*
 SELANUS Hayatta mutlu olmanızı dilerim, bayan Ameana.
- AMEANA *(Yere bakarak)* Ben de size mutluluklar dilerim, bay Selanus.
- FUFICIUS *(Ev sahipliği rolünde)* Kadın! Yiyecek! İçecek!
 VALERIA İzninizle baylar... Ameana, dört nala arkamdan gel!
(Valeria, at gibi küçük adımlarla çıkarken, Ameana tabii bir yürüyüşle odadan çıkar.)
- FUFICIUS Bu yıl ekin bol... Yulaf da fena olmadı.
- EGNATIUS Hava böyle giderse halk ek-meksiz kalmaz. *(Valeria ve Ameana, şarap ve çörek getirirler.)*
- FUFICIUS Buyrun, biraz şu kesilmiş yemlerden ktırdatın.
- EGNATIUS Ne yapalım? Ha, teşekkür ede-

- rim.
- VALERİA Bunları kızım yaptı: Benim bir tanecik kızım...
- SELANUS Bu kadar lezzetlisini hiç yememiştim, bayan Ameana.
- AMEANA Hayatınız boyunca böyle çörekler yemenizi dilerim, Bay Selanus.
- (Kısa Susuş.)
- EGNATIUS Sevgili komşum, bu gençlerden size geldiğimi belki talımın etmişsinizdir.
- FUFİCIUS İyi haberler getirdiğimize eminiz..
- VALERİA Evet, hem iyi, hem de yüceltici haberler...
- EGNATIUS Tabii, kendi kendinize sorabilirsiniz; çünkü ben de bunu kendi kendime sordum... hayatının başarısını bir ata borçlu olan bir genç nasıl oluyor da...
- FUFİCIUS Hepimiz ekselansları sayın Konsülün birer yaratıkları olduğumuzu içten hissediyoruz!
- VALERİA Hihihi! Hihihi!
- EGNATIUS Bunu nasıl söylersiniz? Neyse, değerli dostum Marcus'un oğluna yardım için mezarımdan bile kalkarım.
- VALERİA Marcus...?
- EGNATIUS Genç dostumuz Selanus'un babası...
- FUFİCIUS (Valeria'ya) Sayın ahırcıbaşının babası...
- VALERİA Haaa... He.. Hihihi...
- EGNATIUS Hayat sürüp gidiyor, gençler evlenmek ister...

VALERİA Çok doğru!

EGNATIUS Yaşlanmaya başlayanlar bir torun sahibi olmak isterler.

FUFİCIUS (Birden) Tabii, değil mi ya! Bir torun! Söyle bakalım, kadın bu durumda torun neye benzeyecek?

VALERİA Beni bu işlere karıştıрма. Kudreti olan her şeye muktedirdir. Torun bile yapar.

EGNATIUS Hem neden olmasın? Ameana'nın yapısı ince, ama sağlıklı bir görünüşü var.

VALERİA Her şeye katlanır, benim kızım! Onun için, ben razıyım!

EGNATIUS Dostum Marcus'un bir düzine güçlü kuvvelli oğlu var. Selanus Yedincisidir.

FUFİCIUS Marcus mu?

VALERİA (Fuficius'a) Sayın ahırcıbaşının babaları.

FUFİCIUS Hihihihii.

VALERİA Yalnız bir şey anlamıyorum, saygıdeğer Egnatius, neden hep Marcus'tan söz ediyorsunuz?

EGNATIUS E burda onu temsil ediyorum, değil mi ya!

VALERİA Ne için?

EGNATIUS Evlenme teklifi için.

VALERİA Peki, ama Marcus'un bu işle ilgisi ne?

EGNATIUS Babası canım!

VALERİA Kimin babası?

EGNATIUS Damadın babası tabii.

VALERİA Sayın İncitatus'un mu?

SELANUS Kimin! (Anlık bir susuş. Şaşkın-

lık.) Amca, sandığıma göre, durumda bir yanlışlık var.

AMEANA Eyvah...

EGNATIUS Siz ne sandınız, kızınızı kimin adına istediğimi sandınız?

VALERIA Ya siz kızımı kime verdiğimi sandınız? Delikanlı, Ekselansları, sayın Konsülümüz evlenmek için Romalı bir bâkire aradığı günde, şerefli bir ailenin kızını baştan çıkartmaya utanmıyor musunuz?

AMEANA Ben artık yaşayamam...

SELANUS Saygıdeğer hanımefendi, değerli beyefendi! Siz de mi Roma'yı kasıp kavuran mantıksızlığın fırtınasına sürüklendiniz? Konsül ne diye bir Romalı kızla evlenmeyi düşünsün! O sizin Konsül dediğiniz yaratık bir atıdır. Hem de benim atım! Ben ona değil, o bana hizmet eder! Ben onu bir hayvana duyulan hislerle severim. Ama bir gün düşüp bacağına kırarsa, onu sucuk yapmaları için vereceğim. Siz böyle bir hayvanla mı kızınızı evlendirmek istiyorsunuz?

FUFICIUS Delikanlı... benim evimde... benim..

VALERIA Ameana! Gemlerim! Gemlerimi getir! Gemlerimi takmalıyım...!

EGNATIUS Başka zaman gelsek iyi olacak, galiba?

SELANUS Şu Roma'da akli başında olan bir tek kişi bile kalmadı mı?

- AMEANA - Ölmek üzereyim!
FUFİCİUS Anladım, anladım... kadın bunlar bizi sınıyorlar! Delikanlı, yüreğinize su serpilsin! Biz Tanrınız, imparatorumuzun ayaklarına yüz sürmeye hazır olduğumuz kadar, Ekselansları konsülümüzün nallarını da öpertiz.
- VALERİE VE
FUFİCİUS Hihihihihihii!
VALERİA Sen de kişne Ameana!
AMEANA Şu anda bir şimşek çaksa da beni yerin dibine soksa!
SELANUS Ölüm ve Şeytan, beni dinle-
yin...!
MACRO (Dışarıdan) Selanus! Sela-a-
anus!
SELANUS Bu da kim? (Macro top gibi içe-
riye girer.)
MACRO Selanus! Sayın ahırcıbaşı! Sizi
her yerde aradım...! İmpara-
tor!... Tanrı! Bir uzman olarak,
sayın Konsüle bir eş bulman
gerekiyor...
SELANUS Cehennemin dibine kadar yo-
lun var!
MACRO Sayın baş yem uzmanı da bir-
likte gelecek...
EGNATİUS Delikanlı, hemen gidelim.
MACRO Sen de Fuficius kızını süsle,
güzelleştir... Yarışma çetin ola-
cak... Hemen imparatorluk sa-
rayına gelin!
EGNATİUS Tanrılar yardımcınız olsun,
komşum...
SELANUS Güzel Ameana... (Macro, Egna-

VALERİA *tius ve Selanus giderler.)*
 (Fuficius'a) Macro'nun ardından koş, ona para ver! Bizim kızımız kazanmalı.

FUFİCIUS Hemen gidiyorum! Sen de yavrumuzu güzelce süsle! (Fuficius çıkar.)

VALERİA Gel kızım, koşumlarını takalım.

AMEANA Beni öldür daha iyi!
 (Valeria, Ameana'yı zorla çıkarır.)

SAHNE: III

(İmparatorluk Sarayı.

Suffenus, Thallus ve Cominius, kapalı kapılar ardında yarışma saatini beklemektedirler. Yanlarında kızlar! Clodia, Julia ve Tullia oradadır.)

CLODİA (Suffenus'a) Sayın Konsül beni seçecek öyle değil mi, baba?

SUFFENUS Herhalde, ortalıkta dolaşan herhangi bir daleverecinin kızını seçecek değil!

JULİA Babacığım, eğer beni seçmezse artık yaşayamam.

THALLUS Bir entrikacının kızına bu fırsatı kaptırırsan senin kemiklerini kırarım, bilmiş ol!

TULLİA Tahtaya vur, babacığım... Ben de elime iğne batırdım.. İç çamaşırlarımı da ters giydim...

COMİNİUS Sakin ol kızım, sakin ol. Birtakım karanlık işler çeviren yalancılardan kızın kazanacak değil

a!

JULIA Görülmemiş şey, çarpık bacak-
lılar nasıl cesaret ediyorlar, an-
lamıyorum!.

CLODIA Şunlara bakın, bu alınlara at
kuyruğu saç ne de gitmiş ya?
haha!

TULLIA *(Ayaklarıyla eşelenir)* Adi bir
ahırda yetişenler nasıl da su-
ratlarından belli oluyorlar! Ö!
*(Macro elinde bir listeyle girer;
çağırdığı kimselerin adlarını
işaretler. Bu sahnede Mac-
ro'nun senatörlerden ayrı ayrı
rüşvet aldığı belirtilecektir.)*

MACRO Suffenus'un kızı Clodia!

CLODIA Hihihih!

MACRO Thallus'un kızı Julia!

JULIA Hihihih!

MACRO Cominius'un kızı Tullia!

TULLIA Hih.. *(Kişnerken öksürük tutar
ve kişnemesi yarı kalır.) (Kızlar
içerdeki odaya giderler. Baba-
lar ve Marco kalır. O sırada
Orospu Pyrallis kızı Eria ile gi-
rer.)*

PYRALLIS Komutan! Komutanların ko-
mutanı!

MACRO Burada ne arıyorsun?

PYRALLIS Kutsal varlık sayın Konsülü-
müze bir gelin getirdini!

ERIA Amcacığımın ellerinden öpe-
rim!

SENATÖRLER Duyulmamış şey... Edepsizlik
bu... Dışarı!

MACRO Böyle biri listemde yok!

THALLUS Bu listeye el değmemiş bâkire-

PYRALLİS

lerin girdiğini bilmiyor musun? Roma'nın çoğu kızları gibi el değmemişse, benim ki de öyle beyler! Üstelik, yeni hizmete alınmış bir yarım kan! Tam olarak bir kere bile üstüne binilmemiş. Sonra yulara da alıştı. *(Kısa bir kırbaç çıkarır.)* Hadi yavrum, dört nala, Hadi! Kısa adımlar! Selamla beyleri! Şimdi de uygun adım! Hop , hop, hop! Söyleyin bakalım, beyler, şu kalçalara bakın! Marş, marş! Söyleyin bakalım, beyler, söyleyin. Nasıl buldunuz. *(Eria, anasının söylediği her şeyi yapmıştır. Senatörler onu hayranlıkla seyretmiş ve gittikçe ona yaklaşıp onu daha küçük bir daire içinde bırakmışlardır.)*

SENATÖRLER

İyi yetişmiş bir kısrak... Güzel bir kısrak... Kabiliyetli bir kısrak...

MACRO
SENATÖRLER

Hadi bakalım, dağılın artık! Çıkın dışarı! Burada yeriniz yok sizin! Hem de sarayda! Kızım...

ERİA

Anacığım, beni sık sık ziyaret eden bu beyler, ne diye hep bir beygir gibi davranıyorlar

SENATÖRLER
VE MACRO
ERİA

Şşşşt! Sus!
Evel sayın senatörlerin hepsi de geldi bana. Sevgili Macro da. Gerçekten... çok yorucu oluyor bu!

MACRO

Hadi ikiniz de çekin arabanızı!

- İmparator sizi görürse yandınız!
- PYRALLİS Sevgili İmparator ya! Delikanlıyken onu da çok iyi tanırdım
- MACRO VE
SENATÖRLER
PYRALLİS Hadi, gidin! Gidin!
Hadi gidelim kızım. *(Kamçıyı saklatır)* Son numaranı da göster beylere: İnsan gibi ayağının üstüne kalk yavrum!
(Eria ve Pyrallis çıkarlar. Kapı açılır. Senatörlerin kızları ağlayarak girerler ve sahneden çıkarlar. Senatörler Macro'ya tehditkar bir biçimde bakarlar.)
- SUFFENUS *(Ayaklarının ucuna basarak gelir.)* Aferin Macro! Belki sayın konsül kendi ailesinden bir gelen almak ister. Tabii iki çift ayaklı. Çift ayaklılardan pek hoşlanmadığına göre.
(Fuficius, Valeria ve Ameana girerler.)
- FUFİCIUS Çabuk, acele et! Öteki karılar çekilmişken...
- MACRO Nihayet geldiniz!
- AMEANA *(Umutlanır)* Anacığım, arkadaşlarım ağlayarak gidiyorlardı. Belki de sayın konsül kızınız istemiyordur...?
- VALERİA Seni bu şekilde düşünmekten menederim, Ameana. Sayın Komutanı içinden geldiği gibi selamla, bakalım!
- AMEANA *(Eşelenir ve boyun kırar, ama kişnemeyi beceremez.)*
- VALERİA Vah vah vah!

- (Birden içeriki odanın kapısı ardına kadar açılır içeri fırtına gibi Caligula girer, arkasında Lollia, Selanus ve Egnatius vardır.)
- CALIGULA** Roma'nın bütün kadınlarını rafta koyacağım! Yarın sabaha kadar Roma'da yaşayan bir tek kadın bırakmayacağım! Akşam oldu, hâlâ kabul edilecek bir gelin çıkmadı! Benim Konsülüm kutsal bir varlıktır! Öyle alelâde birini bulacak değilim ya! Daha olmazsa bir Kapadokya Prensesi getirtirim. Ya da Kıbrıs'tan! Daha olmazsa İbranilerden!
- LOLLIA** Ayıp ayıp, sevgili Tanrı. Hiç olur mu? Sayın Konsül safsan bir aygır onu ancak cins bir Romalı kızla evlendirmelisin!
- CALIGULA** Haklısın! ama, bul bakalım o söylediğin Romalı kızı...
- FUFICIUS** (Öne çıkar) Tanrısal Tanrı, öbür yanda yine Tanrısal Tanrı!
- CALIGULA** Akıllı bir adam bu! Kimsin sen?
- FUFICIUS** Adım Fuficius zavallı bir bankerim. Bastığınız yere yüz sürmeye geldim.
- CALIGULA** Eeee.
- FUFICIUS** Şurada gördüğünüz-
- VALERIA** Valeria, Fuficius'un karısı, amasunmak istediğimiz...
- FUFICIUS**
- VE VALERIA** (Bir ağızdan) Kızımız Ameana...
- CALIGULA** (Ameana'ya bakar. Hoşlanmıştı, şaşırır.) Hım! Güzel. (Daha güçlü) Buraya getirin!

(Fuficius Ameana'yı İmparatorun önüne getirir.)

Dişlerini göster!

(Fuficius ile Valeria, at tüccarlarının yaptıkları gibi kızlarının dişlerini gösterirler.)

İyi, iyi. Nihayet, doğru dürüst biri çıktı...

SELANUS

(Acele) Mezapotamya'dan bir Prenses getirtmek daha iyi...

CALIGULA

Ben kararımı verdim...

MACRO

Kusursuz, cins bir Romalı kız... Ben de yalnız bu kızı salık vermiştim. (Lollia'ya gizlice en çok Fuficius'tan para aldığını ima eder.) Sevgili eşim Lollia bu işe ne der?

LOLLIA

(Esmer. Caligula'ya) Ah, Tanrı-cık, ötekiler de pekala olurdu.

SELANUS

Efendimiz, bir Hindistan prensesi belki daha iyi olurdu!

CALIGULA

Bankacı, çeyizini hazırla! Parayı İmparatorluk veznesine yatırabilirsin! Kızın, Konsül karısı olacak!

AMEANA

(Birden) Hayır!

VALERIA

Sus!

AMEANA

Hayır! Hayır, yine hayır! Hiçbir zaman bir hayvanın karısı olmayacağım!

VALERIA

Efendimiz, siz ona kulak asmayınız.

FUFICIUS

Yavrucuğum, sayın Konsülümüz kutsal bir varlıktır!

AMEANA

Tanrısal ya da hayvansal, bana ne! İnsan olmadıktan sonra. Beni bağışlayın, benim bu yap-

- tığımı bağışlayın, efendimiz.
Ben yalnız bir erkeği seviyorum.
(Dizlerinin üzerine çöker) İmparator, bana sevdiğimi ver! Ben başka birini seviyorum!
- CALIGULA Ateşli minik bir gelin! Boynunun güzelliğine bakın! Kafası ne hazin kesilir!
- SELANUS Efendimiz! Efendimiz! Konsülümüz için bir prenses bulalım! Bir Çin Prensesi! Tembeller ülkesinden bir kraliçe!
- LOLLIA (Selanus'a fısıldar) Yakışıklı delikanlım, bu kız hoşuna gidiyor galiba? O kadar heyecanlanma! (Yüksek sesle) Bu kız ya o beygirin eşi olur ya da başı kesilir!
- AMEANA (Acı içinde) Öyleyse, başı kesilsin daha iyi!
- EGNATIUS Tanrısal Majesteleri! Belki bu işi aceleye getirmesek...
- LOLLIA (Bülbül şakımasını taklit eder.)
- SELANUS (Bir şey hatırlamış gibi birden kafasına vurur.) Evet! Damada daha sormadık ki! Tanrısal Majesteleri, izin verirsiniz, sayın Konsüle bu genç kıızı tanıştırayım. Hayvan da olsa fikrini almak zorundayız.
- CALIGULA Akıllıca bir istek! Bir hayvanı zorlamak doğru değil... Ahırcıbaşı! Tanrısal buyruğum; bu akşam iki genci Bülbül bahçesinde birbirlerine tanıştıracaksın!
- SELANUS (Amena'nın ayağa kalkmasına

yardın eder.) Sayın bayan, bu
gece bülbül bahçesinde bulu-
şalım
(Herkes çıkar.)

SAHNE: IV

(Bülbül Bahçesi'nde.Gece. Bülbüller şakır.)

SELANUS (Yalnız) Şu Roma, görülmemiş
bir kent! Köyde böyle bir şeyi
kimse hayalinden bile geçire-
mez. Şu Romalıların yaşayışını
kısa zamanda öğrendim, ama
hâlâ da anlamış değilim. Bura-
da tatmin olmuş gibi davranan
hiç kimse içten değil, çünkü
kuşkudalar. Sonra hiç kimse
kendi kendine karşı doğru de-
ğil, tatmin olmanış gibi görün-
meleri başkalarını kuşkulandı-
rmaq için. Burada, insanlar
korkmak için korkuyorlar...
Aslında hiçbir şey korku kadar
aldatıcı değil! Korkmamak için
hep korku içindeler; en kuşku-
lanacak olanlar da kendilerin-
den emin olanlar! Biri arkadaş
canlısı ve sevlıyor mu; hemen
bir kuşku: İmparatora karşı bir
komplo hazırlıyor... Biri yalnız

dolaşıp insanlardan mı kaçıyor, yine bir kuşku: şu herkesten kaçan acaba ne gizliyor? Biri neşeli mi, yine herkes ondan kuşkuluyor: Yoksa onların bilmediği bir şeyi mi biliyor! Kuşku! Kuşku! Zenginse, parasını imparator çalacaktır! Fakir mi, daha kötü, kaybedecek hiçbir şeyi olmayan herkesten tehlikelidir! Burada şöyle doğru dürüst, efendi gibi, insan gibi yaşamak imkânsız. İleri fikirlerin mi var, imparatorun gözünde tehlikeli bir toplum düşmanısın. Günah, elbise giydirilen bir yüksek mevkidir! Onun içinde o yükseklerden kaçınmak gerekir! Bu ülkede en büyük suç, suçsuz olmak. Erdemli ve dürüst bir insan mısın, olmaz! Hemen Brütüs'ün kamasını alıp, Sezar'ı öldürmelisin! Kuşku! Kuşku! Kuşku! Şşşşt! Kimse duymasın, şu son zamanlarda Roma'da yatağında ölen biri var. Herkes bir araya geldi fısıl fısıl konuştular; hayret ettiler bu işe. Ne yatağında mı öldü? Demek yatağında öldü? Ha, bir iş var bu işin içinde! Kuşku! Kuşku! Kuşku! (Ameana gelir.)

AMEANA
SELANUS
AMEANA
SELANUS

Kimse var mı?
Güzel bayan..
Kim var orada?
Benim...

AMEANA Sen olduğunu biliyorum! Ama sen kimsin? Kim olduğunu bilmiyorum...

SELANUS *(Ona yaklaşıp)* Benim, ben... *(Kendini tutar)* Size damadı tarıştıracak olan... müstakbel kocanız, atı..

AMEANA *(Hafif bir çığlık atar)* Bir canavara tarıştıracak ancak başka bir canavar olabilir...!

SELANUS Ameana! Ameana! Ameana!

AMEANA *(Elini uzatır, ama ona dokunmaya cesaret edemez)*
Selanus! Selanus! Selanus!

SELANUS Ameana! Atla evlen!

AMEANA Hayır.. hayır..

SELANUS Ben istiyorum!

AMEANA Bana bunu nasıl söyleyebilirsin? Bana yaklaştığı an kendini öldürürüm

SELANUS Sana yaklaşmayacak.

AMEANA Peki ben böyle dokunulmadan solacak mıyım?

SELANUS Güzel Ameana... Ne dediğimi biliyorum! Biz erkek varlıklar, bazen aşk anında görünüş değiştiririz.

ÜÇÜNCÜ PERDE

SAHNE: I

(Konsülin Sarayı.

Clodia, Tullia ve Julia Ameana'ya armağanlar getirirler. Ameana da saçlarını at kuyruğu yapmıştır. Sonradan gelecek Aslanlar gibi, kızlar da mekanik olarak, alışmış oldukları at hareketlerini yaparlar: Eşinirler, boyun kırarlar, arada sırada da kişnerler.)

TULLİA	Ameana, sevgili dostum...!
AMEANA	Hoş geldiniz arkadaşlar!
CLODİA	Mutlu musun?
AMEANA	Mutluyum.
JULİA	Çok mu?
AMEANA	Çok!
CLODİA	Kocanı seviyor musun?
AMEANA	Hem de nasıl!
TULLİA	Kocan da seni seviyor mu?
AMEANA	Sorulur mu!
TULLİA	Ameana...! Biz de yakında evleniyoruz... Neler hissettiğini bize anlat.
CLODİA	Tabii aradaki farkları dikkate alacağız.
JULİA	Hadi, anlat...
AMEANA	<i>(Korkar)</i> Hayır...!
CLODİA	Birbirimizden saklımız hiç olmamıştı...
TULLİA	Birbirimize her şeyi anlatacağı-

	mıza söz vermiştik hani.
CLODİA	Unuttun mu?
AMEANA	Sormayın, söylemem!
JULİA	Meraktan çatlayacağım
TULLİA	Kulağıımıza söyle bari!
AMEANA	(Ciddî) Hayır, olmaz, bunu söyleyemem! Hepinizi severim, benim eski arkadaşlarımsınız, ama bir tek kelime söylemem. Asla! Yemin ettim. Bu bir sır ve hep öyle kalacak! (<i>Lentulus, Fabullus ve Veranius adındaki Roma Aslanları girerler.</i>)
ASLANLAR	Hihihihhi, sayın bayan! Nişanlılarımız, hihihihihhi!
VERANIÜS	Ekselansları, sayın Konsül bize başlarını sallayarak selam verdiler.
LENTULUS	Büyük bir his bu: Sayın Konsül bizleri kutsal selamlarıyla onurlandırdılar.
FABULLUS	Öyle bir baş sallayışları vardı ki: Yakın bir dostmuş sanırsınız.
VERANIÜS	Büyükbaba olunca daha da göğüslerimiz kabarcak. Hihihihhi. (<i>Getirdikleri armağanları masasını üzerine koyarlar.</i>)
LENTELUS	Sayın Konsülümüzün eşine en iyi dileklerimizle!
VERANIÜS	Sağlık ve mutluluk dileriz...
FABULLUS	Çocuklarınızın bol olmasını dileriz!
TULLİA	(<i>Hafif bir çığlık atar</i>) Aa! Bak o tarafını hiç düşünmemiştim.

- CLODIA Gerçekten...! Küçük geldiği zaman... şey yani nasıl olacak dersiniz?...
- LENTULUS (Bilgiç) Ne mi olacak? Bir kentaros!
- VERANIUS Minik kutsal bir kentaroscuk!
- LENTULUS Arkası tay, önü bir insan yavrusu!
- JULIA (Hayranlıkla) Kentarosların anası olmak, aman ne heyecan verici şey...
- TULLIA Seni kıskanıyorum, Ameana! İçimizde bir sen kentaros doğuracaksın.
- FABULLES Ne güzel değil mi? Birbiri ardından minik kentaroslar!
- CLODIA Ah tam yenecek şeyler! Miniklerle oynamama izin verirsin değil mi, Ameana?
- TULLI Ya, o minik kalçalarıyla yürümeye başladı mı, ne tatlı değil mi?
- LENTULUS İlkinin bir erkek olmasını yürekten dilerim... şey yani, bir aygırcık demek istedim... Kısacası, bu soylu aile sürüp gitmeli...
- FABULLUS Bu öyle bir soy ağacı ki, babası tarafından soylu olduğu kadar annesi tarafından da soylu...
- VERANIUS Sayın konsül ve ailesi şerefine, üç kere Hihihi!
- HEPSİ Hihihi! Hihihi! Hihihi.
- AMEANA (Büyük bir şaşkınlıkla) Evet... evet... hepinize teşekkür ederim... sık sık gelin... Dostluğumuz sürsün... (Farkında olma-

- dan ayağıyla eşinir, sonra birden kendine gelir ve hızla çıkar.)*
- FABULLUS *(Fısıldar)* Biliyor musunuz, ne duydum? Sayın Konsülün evliliği pek başarılı değilmiş!
- CLODIA Gerçek mi? Beni korkutuyorsun!
- VERANIUS Diyorlar ki, sayın Konsül eski sevgilileriyle buluşuyormuş.
- TULLIA Yani metresleri mi var?
- VERANIUS Hem de kaç tane. Hepsi de kısarak!
- JULIA Yazıklar olsun, konsüle!
- CLODIA *(Lentulus'a)* Böyle bir şey bizim evliliğimizde olmamalı!
- LENTULUS Söz veriyorum olmayacak!
- JULIA Zavallı Ameana!
- TULLIA Ama bunun için de sayın Konsülün eşi!
- JULIA Olsun, yine de acıdım ona!
(Hepsi çıkarlar. Bir yandan Selanus, öbür yandan Lollia girerler.)
- LOLLIA Nereye böyle, yakışıklı delikanlı?
- SELANUS Bir buyruğunuz mu var? Bir torba dolusu bülbül mü yoksa? Yoksa on torba dolusu mu?
- LOLLIA Hepsi boşuna. İmparatorluk sarayının bahçesinde ayrı sessizlik. Bülbüller, öd ağacı kokusuna dayanamıyorlar. Ya tamamen susuyorlar, ya da kaçıp gidiyorlar.
- SELANUS Peki, şimdi ne yapmamı istiyorsunuz?

- LOLLIA Artık akıllanmanı istiyorum,
yakışıklı delikanlı.
- SELANUS Güzel Romalı, hiç akılsızlık et-
tiğimi sanmıyorum.
- LOLLIA Kıratın karısına hâlâ vurgun
musun?
- SELANUS Ben sayın Kırata hizmet ediyö-
rum.
- LOLLIA Roma'nın bir numaralı kadını
senin olabilir.
- SELANUS Roma'nın bir numaralı kadını
Tanrı'ya adanmıştır!
- LOLLIA Bir Tanrı'yla birlikte olmak, sen
bundan hoşlanmıyorsun, değil
mi? Bunun için de bir hayvanla
birlikte oluyorsun. Ne de zev-
kin varmış? Oysa bu kız benim
tanrıciğimin zevkine daha yakı-
şır.
- SELANUS Ne demek istiyorsun?
- LOLLIA Hahahaha! Yeni olanlardan ha-
berin yok galiba!
İmparator, bankacının kızını
kıratla evlendirdiğinden beri,
bir beygir kanadının altına sı-
ğınmış bu kız için deli oluyor!
Onu bu kıızdan bir türlü uzak-
laştıramadın...
- SELANUS Ama ona engel olabilirsin...!
Sana yalvarıyorum...! Tanrılar
adına sana yalvarıyorum...
- LOLLIA -Bana aşk tanrısı adına yalvar!
- SELANUS Olimpin bütün zenginliği adı-
na, Orkusun ırmakları adına
sana yalvarıyorum.
- LOLLIA İster Olimp olsun ister Orkus,
imparator istediğı şeyi alır.

- SELANUS İmparatoru bu işten uzak, tut yoksa çok kötü şeyler olur.
- LOLLIA Senin için, bayan Kırat'ın, kocası kıratı aldatması bu kadar önemli mi?
- SELANUS Hiçbir şey bu kadar önemli değil.
- LOLLIA Yok canım! Neden?
- SELANUS *(Kendini toplar)* Neden mi? Çünkü İncitatus'um bu acıya dayanamaz ve bundan sonraki yarışları hep kaybeder de ondan!
- LOLLIA Haha! Aralarındaki aşk bu kadar büyük mü?
- SELANUS Kör geceler bu kadar büyük bir aşk, bu kadar ateşli bir aşkı hiç görmemiştir.
- LOLLIA Öyleyse, yakışıklı delikanlı, bütün bu düşlerine veda et! Ameana önce İmparatorun sevgilisi olacak, sonra da kafası uçurulacak!
- SELANUS Kadın! Böyle bir şey...!
- LOLLIA Vay vay vay, bir de gövde gösterisi ha! İmparator, bayan kırata çekici görünmek için ona hangi kılıkta gitmesi gerektiğine kafa patlatıp duruyor. Castor ile Pollux ikizlerinin kafasıyla mı gitsin, ebemkuşağının renkleri ile mi kendini donat-sın, yoksa olgun bir armış gibi ayaklarına mı kapansın? Evet, İmparator bu işe el koydu bile. Ama şimdi İmparatorun kıza nasıl gitmesi gerektiğini biliyo-

SELANUS
LOLLIA
SELANUS

rum. Senin güzelin bu gece
başka birinin kanadı altında
olacak!

Gece?

Bu gece?

Geceleri ben bütün dünyayla
boy ölçüşebilirim!

(*Lollia çıkar.*)

Geceleri bütün dünyayla boy
ölçüşebilirim...! Geceleri aşkı-
mız önünde hiçbir engel kal-
maz... Geceleri herkesten uzak
bir çift mutludur... Ama gün-
düzleri? Gündüzleri ben neyim
ki? Sabahtan akşama kadar o
kimi sever? Gece, ayışığı altın-
da seviştiği kimsenin gündüz
de aynı olduğunu bilse acaba
yine beni sever miydi? Ya bu
gece... İmparator gerçekten ge-
lirse ne olacak? Benden binler-
ce kez büyük olan tanrı gele-
cek...! Ey Roma, Roma, benim
gibi bir köy delikanlısının çöze-
meyeceği kadar büyük bir
problem verdin bana...!

(*Meyhaneci gelir.*)

MEYHANEÇİ
SELANUS
MEYHANEÇİ

Efendim! Bay Selanus!

(*Kendine gelir*) Kim o?

Talihinizin parladığı meyhane-
nin sahibiyim ben. Size büyük
saygım vardır. Ama bunu en-
gelleyen bir durum var... Belki
hatırlarsınız, benim yaşlı eşek
sizin aygırın kişnemesini duy-
duğundan beri huzursuz ol-
du... Hatırlıyor musunuz..?

SELANUS
MEYHANECİ

(Düşünceli) Olabilir... Belki...
Onun için de kendi kendime
düşündüm. Dedim ki, önce git
bay Selanus'u bul! Ekselansla-
rı, sayın İncitatus, herne kadar
bugün yüksek bir mevkidelerse
de, biz meyhaneciler, hangi
mevkide olurlarsa olsunlar
böyle aygırların alışkanlıklarını
çok iyi biliriz. Bunlar ister be-
kar ister evli olsunlar, bir kişi-
ye bağlı kalmazlar, onlar için
önemli olan çeşitliliktir... Onun
için, benim yaşlı eşeğin çok,
tecrübeli olduğunu düşünerek,
sayın aygırınız için yeni bir tat
vereceğini düşündüm...

SELANUS

(Düşünceli) Ne demek istiyor-
sun...? Tabii bu kadar mı? An-
lıyorum.. Ben sana haber veri-
rim...

MEYHANECİ

Ama bizim eşeğin tam vakti
geldi... Acaba ekselanslarıyla
konuşamaz mısınız?

SELANUS

Merak etme söylerim ona... ta-
bii...

MEYHANECİ

Size minnettar olduğum için
efendim, bir şey söyleyeceğim..
Ama çok gizli... Sayın Konsül'e
göz kulak olunuz! Senato'da
çok düşmanı var... Sonra özel
muhafızları toytonlar. Toyton-
lar öyle köpektir ki, önlerine
bir kemik attınız mı kendi efen-
dilerini dahi ısırırlar. Kendi çı-
karları için her şeyi yapar bun-
lar. Atınızın hayatını

koruyunuz, efendim... Eş-
ğim'in adı Milonia'dır. Milonia.
Bu sevdalı çalışkan eşeğimin
bir gecesini cennet edin, efen-
dım! Milonia, sayın İncita-
tus'un aşk elçiliğini sabırsızlık-
la bekleyecektir! (Çıkar)

SELANUS

(Yalnız) Milonia sabırsızlıkla
bekliyor demek... Milonia'dan
bana söz eden kimdi?... Nereye
gidecektim...? Ha evet, yem de-
posuna gidecektim... (Selanus
çıkar).

AMEANA

(Yalnız) Söyledikleri gerçek miy-
dı? Tanrılar bunu bana yakıştı-
rırılar mı? Geceleyin beni saran
kollar insan kolları... Beni öpen
insan dudakları... Bana güzel
şeyler söyleyen bir insan... ama
gündüzün! Onun sabahtan ak-
şama kadar dört ayaklı olması
ne kadar üzücü...! Kentaros-
lar...? Hayır, bu hiç de imkânsız
değil... Bir günah işlemedim ki
ben, kentaros doğurayım? Ba-
na doğrusunu söyleyecek kim-
se yok mu? ...Anneme git-
sem...! Yok, hayır... nerede!
Zavalılık! Bana gerçeği söyle-
yebilecek bir tek varlık var. Ru-
humun derinlerinden ona ina-
nıyorum, her söylediğine kapalı
gözle inanırım... Ama o da in-
san değil.. Olsun, derdim olun-
ca onu çağırarak en iyisi. Aş-
kım, erkeğim, kocam
neredesin? Bana yardım et!

- (Seslenir) İncitatus...! İncitatus...!(Selanus koşarak gelir.)
SELANUS (Kollarını açar) Ameana!
AMEANA (Ona koşar) İncita... (durur)
Genç Selanus..
SELANUS (Kendini toplar) Ekselanslarının
bir buyruğu mu var, efendim?
AMEANA Ekselansları kocamı nasıl bulabilirim?
SELANUS Ekselansları, yem yerken kimseyi görmek istemez. Ekselansları, şimdi kişniyerek yulafını yemekle meşgul.
AMEANA Hayır, bir defacık, ekselansları bana izin versinler...
SELANUS Belki kaşağılanırken konuşsanız ya da koşumlarını takarken? Karı-koca birlikte atla gezmek istemez misiniz?
AMEANA Bay Selanus... Şöyle yalnız, gözgöze... Bay Selanus... Sevgili Selanus.. sen bilemezsin...
İkimiz de sana ne kadar teşekkür etsek azdır... gizli bir minnet duygusu bu... Biz yani kocam ve ben... Değerli Selanus... ama bunun seninle hiç ilgisi yok...
SELANUS Doğru, bunun benimle hiç ilgisi yok...
AMEANA Belki daha iyi olurdu bay Selanus...burada anlatamayacağın sebeplerden... belki çok daha iyi olurdu... Kocam gündüzün bana olan aşkım senin ağzından söylemeseydi keşke... Yok, hayır, bu söylediğim doğru de-

- ğil! Bana ondan daha sık haber getirin... Sabahın grisinden akşamın kızılına kadar bana ondan yüzlerce, binlerce haber getirin... Beni seviyor mu! Beni düşünüyor mu? Her saat, her dakika, her saniye.. Bana hepsini, hepsini söyleyin!
- SELANUS *(İyice yakınlaşır)* Diyor kı: Bütün bedeni ve ruhuyla size olan aşkıyla yanıp tutuşuyor. Sabahın grisinden akşamın kızılına kadar seni bir saniye bile unutmuyor.
- AMEANA Mutlu olduğunu da söylüyor mu?
- SELANUS Mutlu olduğunu da...
- AMEANA Bana sadık mı?
- SELANUS Hem de nasıl.
- AMEANA Aşkımız hiç tükenmeyecek, diyor mu?
- SELANUS *(Coşkun)* Hayır, hayır, aşkımız hiç son bulmayacak... İsterse binlerce tiran bizim bu aşkımıza karşı anlaşmış olsun, sonunda yine bizim sevgimiz üstün gelecek... Bunları söylememi istedi...
- AMEANA *(Coşkun)* Sen de ona söyle: Ne olursa olsun, isterse ona kantaras bile doğururum...! Ne olacak sanki...! Bekliyorum... Onu beni kollarıyla sarmasını bekliyorum..
- SELANUS O da sana diyor kı: Senin için yapmayacağı hiçbir şey yoktur. Senin için öldürür de ölür de...

seni başkasına bırakmaktansa
sırtladığı gibi dünyanın öbür
ucuna kadar gider... (Coşkun)
hihihi...

AMEANA Sen ona söyle: (Kısa) hihihi...!
(Her ikisi de aceleyle ayrı taraflardan çıkarlar.)

SAHNE: II

(Bülbül Bahçesi. Ay ışığı. Bülbüller şakınmaktadır. Selanus ile Egnatius gelirler)

EGNATIUS Bana açıkladığın bu sır hayret verici bir şey, delikanlı. Demek bu iş böyle sürüp gidiyor ha? Görüyorsun ya Roma ne durumlara düştü..? Tiranın onlara bir zararı olmasın diye bütün Romalılar güzel ve insanca olanı, heyecanlı ve mutlu olanı birer maske altında saklıyorlar...

SELANUS Bana akıl ver, amca. Ne olur bir akıl ver!

EGNATIUS Senin yazgın Roma'nın yazgısıdır, senin mutluluğun Roma'nın mutluluğudur. Roma gülerken sen de güldün...

SELANUS Şşşş! Birileri geliyor!
(Caligula, arkasında Lollia ve Macro girerler. Caligula bir kır at kostümünün yarısını giymiştir. Kostümün öbür yarısını Lol-

- lia ve Macro taşırlar. Ayrıca,
Macro'un elinde bir Lir, Lolli-
a'nın elinde de bir flüt vardır.
Kısık sesle konuşurlar.
- MACRO İşte geldik. Şu pencere; Amea-
na'nın yatak odası...
- LOLLIA Işık yanıyor: Kocasını atı bekli-
yor.
- CALIGULA Yani beni! Hadi çabuk giydirin
beni! Tanrısal buyruğum: Beni
tıpatıp kır ata benzeteceksiniz!
(Caligula'yı giydirirler.)
- LOLLIA Kafanı, sevgili Tanrı! Tanrısal
kafanı geçir şuna!
- CALIGULA Dikkatli olun! Kafama dikkat
edin, içindekiler o kadar zengin
ve büyük ki nasıl sığdıracağım
onu...
- LOLLIA Biliyoruz, biliyoruz. Tanrısal
çok konuşma, gevezelik etme!
Bir aygır ağır başlı olmalı.
- SELANUS (Kısık sesle Egnatius'a) Amca,
ne oluyor burada?
- EGNATIUS (Hafifçe) Dur, dinleyelim baka-
lını!
- CALIGULA Jüpiter, Amphitriyon'un karı-
sıyla yatmak için Amphitri-
yon'un görünüşünü almıştı.
Ben dört ayaklı bir Amphitri-
yon'un görünüşünü alıyorum!
- MACRO Yüce Tanrı, siz iki ayaklı Jüpi-
ter'e benziyorsunuz!
- LOLLIA Kapa artık çenenini!
- CALIGULA Truva'yı kalbinden vurmak için
Ulis bir tahta at yapmıştı. İşte
burada da içinde bir tek kişi
bulunan bir at.

- LOLLIA Tamam!
- MACRO Sanki İncitatus'un burnundan düşmüş!
- CALIGULA Aaa! İki elim dışarda kalmış!
- MACRO Onlardan yararlanabilirsiniz, efendimiz!
- LOLLIA Gizleyin ellerinizi! Gizleyin! İşte şöyle!
- CALIGULA Yelelerimi tarayın biraz... Kuyruğumu da... Taranmadan karımın yanına gidemem.
- LOLLIA Tamam, şimdi aşağı yukarı bir dolaşın bakalım... Başınız gururlu ve dik olsun! Kuyruğunu-
zu ve kalçalarınızı daha emin sallayın! Nallarınızı yere hafif vurun!
- MACRO Mükemmel! Tanrısallık! Hayvan-
sal! Bravo!
- CALIGULA Hihihihihihih!
- LOLLIA Daha kalınca! Erkekçe!
- CALIGULA Dayanılmaz oldun mu?
- LOLLIA Oldun, oldun!
- MACRO (*Hafifçe karısına*) Amma da yaptın, kadın? Roma'da onu tanımayacak bir tek kimse var mı?
- LOLLIA (*Hafifçe*) Roma'da onu tanıma-
ya cesaret edecek bir tek kişi de yok!
- MARCO Peki bu hazırlıklar neden?
- LOLLIA Böylece, bütün Roma o köy de-
likanlısına ve bayan Kırat'a gü-
lecek de ondan.
- CALIGULA (*Birden fırtına gibi kışner*) Hihihihihihih! Hihihihihihih!
- LOLLIA Mükemmel, Tanrıcılık! Mükem-

SELANUS mel! Bir Süper İncitatus!
 Amca, ben bu maskaralığı anlamaya başladım, sen?
 EGNATIUS Galiba, ben de!(*Lollia ve Macro çalgılarını alırlar, çalmaya başlarlar. Caligula, Lollia ve Macro arada şarkı da söylerler. Caligula kişner.*)
 Caligula, Lollia ve Macro:
 (*Ey Ameana'm, bir tanem Aç kapını, Söndür lambanı
 Plim plim plim tülülü
 Sadık atın döndü eve
 Böyle bir aşk görmedi kimse
 Tülülü tülülü plim
 Ey Ameana, Ameana
 Hihihihiaaaa!*)
 SELANUS Amca, şimdi hemen benim dediğimi yap.
 EGNATIUS Nedir o?
 SELANUS Sen işi bana bırak! Uşakların arasından en hızlı koşanı ile bir haber göndereceksin...
 EGNATIUS Nereye?
 SELANUS (*Egnatius'un kulağına fısıldar*)
 EGNATIUS Peki ne isteyecek oraya gidince?
 SELANUS (*Kulağına fısıldar*)
 EGNATIUS Hiçbir şey anlamadım, ama yapacağım!
 SELANUS Çabuk!
 EGNATIUS Bir daha söyle adı neydi?
 SELANUS Milonia.
 EGNATIUS Milonia... hemen gidliyorum... (*Çıkar*)
 CALIGULA, LOLLIA
 VE MACRO (*İpek yatak örtüsünü*)

*Fırlatırım dört ayağınla
Ey Ameana, Ameana
Plim plim plim tülülü
Tülülü tülülü plim
Yatağını saların
Kıratın kalçasıyla
Ey Ameana, Ameana
Kıratın sadık karısı
bekler gece yarısı
Ameana Amean
Kıratın geldi sana
Böylesini görmedi Dünya
Ey Ameana, Ameana.)*

SELANUS (Gelir) Bazı kişnemeler duydum
Ekselans, sayın Konsül, siz mi-
siniz?

CALIGULA Hihihihih!

SELANUS Hizmetinizdeyim, ekselans!

CALIGULA (Başından savarcasına) hihihih!

SELANUS Sayın Konsül, ahırdan kaçtınız
galiba? Galiba, seni tekrar ya-
lağına bağlamak iyi olacak.

CALIGULA (Hayır anlamında kafasını sal-
lar.) Hihihih hia!

SELANUS Duyulmamış şey! Çok sayın
dört ayaklı bir konsül böylece
geceyarısı kaçsın! Çok şükür,
ben İncitatus'umu nerede olsa
bulurum. Onun kişnemesini
çok iyi tanırım..

CALIGULA Hihihihihihih!

SELANUS Nallarının sesini bilirim...

CALIGULA (Nallarının sesini tıkırdatır)

SELANUS Kalçasının hareketlerini...

CALIGULA (Kalçasını sallar.)

SELANUS Kuyruğuyla yelpazelenişini, her
şeyini tanırım...

- CALIGULA (Yelpazelenir.)
SELANUS Tamam, bu benim İncitatus'um. Al, Ekselans, tükün bakalım: ballı yulaf...
- CALIGULA (Geri kaçır.)
SELANUS Ne oldu sana? Elimden yemek istemiyor musun, kalp eşek! Büyüdüğünden beri böyle bir şey yapmamıştın! Artık seni tanıyamaz oldum!
- CALIGULA (Hemen Selanus'un yanına gider ve onun elinden yemi yer)
Hihihih
- SELANUS Hah işte böyle! Sensin tabii, kerata seni! (Yelesini ve kalçasını okşar.) Yazık, Tanrısal İmparatorumuzun buyruğu ile sonunda sucuk olacaksın...
- CALIGULA (Korkarak geri çekilir.)
SELANUS Dur, dur bakalım, genç evliler için daha çok erken!
- CALIGULA (Rahatlamıştır) Hihihih...
- SELANUS Ama Ekselans böyle ay ışığında bülbüllerin ötüşünü dinleyeceksiniz. Oysa sevgili karınızın yanında olmanız gerekirdi...
- CALIGULA Hihihih hia! Hihihih hia! (Hafifçe zıplar).
- SELANUS Anlıyorum! Anlıyorum! Kaçmak ha! Başka birine mi?
- CALIGULA (Hayır anlamında başını sallar)
Hihihih!
- SELANUS Çekinme canım, ne de olsa biz yakın arkadaşız.
(Sesler yaklaşır.)
- CALIGULA Hihihihih ha?
- SELANUS Senin yeni sevgilini getiriyorlar!

- (Seslenir.) Milonia! Milonia!
(Uzun, duygulu bir anırma duyulur.)
- CALİGULA (Korku içinde kulaklarını diker.)
Hihihi ha? ha? ha? ha?
- SELANUS (Caligula'nın sırtını sıvazlar, tokat pallatır) Milonia! Meyhanecinin yaşlı katını! Milonia. (Meyhaneci elinde bir yularla gelir. Ardandan meyhanedekiler, sarhoş denizci kırbaçlar, ince, kalın sopalarla girerler.)
- MEYHANEÇİ Geldik efendim! Sağ olun! Katırım kabul ettiğiniz için minnettarım!
- SELANUS Yardımcı da getirdin demek? Ekselansları bir süreden beri biraz huzursuz. İyi, kırbaç, sopa, değnek! Bazen ekselanslarıyla konuşmak gerekiyor.
- SARHOŞ DENİZCİ Ha... hadi bakalım Ekselans... ha... hadi...!
- CALİGULA (Dehşet içinde kaçmaya yellenir.) Hihihi ha?!
- SELANUS Rahat dur. Kalp eşekleri nasıl yola getirirler bilirsin... Vurun yuları! (Meyhaneci yuları Caligula'ya takar, dışardan özlemlili bir anırma duyulur.)
- MEYHANEÇİ Duyuyor musun, Ekselans. Senin için anırıyor.
- SAHROŞ DENİZCİ Ha... di bakalım! (dışardan anırma)
- CALİGULA Hihihihih! (Yuları çıkarmak için, eğilir doğrulur, zıplar.)
- SELANUS Eeee sıktın artık be hayvan!

Kırbaçlayın!
(Kalabalık sabırsızlanmıştı: "Vurun. Kafasına vurun!" sesleri duyulur.)

CALIGULA
MEYHANECİ
Hihihi ha hiey hiih!
Ne o Milona'mı beğenmiyor musun? *(Tekmeler)* Başımıza diktatör mü kesildin be! Anamızı ağlattın, vergileri yükselttin, fakirlerin hakkını alıp zenginlere yedirdin. *(Tekmeler.)* Zavallı halkı eşek yerine koydun! *(O da tekmelere katılmıştır, arada da vurur)*
Hır çıkarırsın... K... kan dökersin... ama Milona'ya gelince inat edersin. *(Ameana'ın penceresi açılır.)*

AMEANA
Ne bu gürültü? Ne oluyor orada? Korkuyorum..
Neredesin İncitatus?

SELANUS
MEYHANECİ
KALABALI
Sakin olun, Ameana'm!
Milonia'm! Milonia'm.
Vurun! Kırbaçlayın keratayı! *(Oradakiler At kılığındaki Caligula'yı döverlerken, dışardan Milonia'nın anırışı duyulur, araya at kişnemeleri de karışır. Kalabalık vururken Selanus kahkahadan kırılır. Ameana sertçe pencereyi kapar. Caligula, niha yet kendini kurtarır ve boynunda yularla koşmaya başlar.)*
Kaçıyor! Durdurun onu! Tutun! Ark.. kasından K..koşun! İncitatus'u yakalayın! *(Kalabalık, yalancı İncitatus'un*

MEYHANECİ
SARHOŞ DENİZCİ
KALABALI

ardından koşar. *Egnatius, karanlıkta Selanus'un yanına gelir. Üç senatör de gelir.*)

SENATÖRLER Ne oldu? Konsül mü kaçtı?
SEFFENUS Hah fırsatı çıktı işte! Şimdi binneriz tepesine!

COMINIUS Hey, Toytonlar!
(*Toytonlar gelirler. Senatörler onların başlarıyla konuşur, sonra kalabalığın ardından giderler.*)

SENATÖRLER Yakalayın! Tutun!
1. TOYTON Astığıastıkkeştiğikestik!
TOYTONLAR Bir, iki, üç! (*Toytonların başı, onları ikiye ayırır, bunların bir bölümü kalabalığın ardından öbürleri ters yönden çıkarlar. Fuficius ve Valeria gelirler.*)

VALERIA Damadım ipini mi koparmış?
Tutun onu.

FUFICIUS Yakalayın! Kaçırmayın!
(*Eria ile Pyrallis gelirler.*)

ERIA Anacığım, ipini kim koparmış.
PYRALLIS Bir aygır! Herkes arkasından gitti!
(*Koşanlar. Aslanlar gelir.*)

VERANIUS Konsül kaçmış, koydunsa bul!
FABULLUS Neyle? Devlet Hazinesiyle mi?
LENTULUS İpini koparanı tutun!
ASLANLAR Yakalayın! (*onlar da koşup çıkarlar*
Caligula sahneye girer, kaçacak delik aramaktadır. Bir ara durur, seyirciye hitap eder.)

CALIGULA Kurtarın beni! Saklayın beni!
Ne suçum var bilmem ki? Ben bir İmparator gibi davranıyor

- muyum? (*Henüz gözükmeyen takipçileri*) Sizin kabahatiniz! Her toplum layık olduğu imparatora sahip olur! (*Seyircilere*) Sen daha iyi bir imparator olabilir miydin? Ya sen daha iyi bir imparatoriçe...? (*Onu takip edenlere*) Ama siz durun hele, ben bir tahtıma oturayın da, o zaman görürsünüz! (*Takipçilerin gürültüleri*) Hihihihihii! (*Caligula koşarak çıkar arkadan gürültülü bir biçimde kalabalık gelir ve çıkar.*)
- EGNATIUS Bunun nasıl sona ereceğini bilmem, ama uzun bir süredir ilk kez bu kadar içten gülüyorum!
- SELANUS (*Güler*) Bu iş de bitti. Amca, iyi geceler. Ameana'm beni bekliyor... (*Sarhoş Denizci yalpalanarak girer.*)
- SARHOŞ DENİZCİ A... arkadaşlar! Ey A... Ahali! İmp.. imparatoru öldürdüler!
- EGNATIUS Bu kadar çabuk mu? (*Meyhaneci, top gibi girer.*)
- MEYHANEÇİ Devenin pabucu be, sarhoş! İmparatoru değil! Öbür atı öldürdüler, gerçek İncitatus'u!
- SELANUS (*Haykırır*) Ne İncitatus'u mu?
- MEYHANEÇİ Evel... Toytonlar, onu ahırda öldürdüler! (*Milonia'nın hıçkırıklı, yaşlı anırtısı duyulur.*)
- SELANUS (*Kendini kaybedercesine kızgın*) Katiller! Zavallı hayvandan ne istediniz be...? (*Herkes kaçır.*)

SAHNE: III

(İmparatorluk Sarayı

Caligula inleyerek gelir. Orası burası sarıdır. Yüzünde mor çürükler vardır. Başında bir sargı, kolu askıdadır. Lollia ile Marco ona destek olurlar. Lollia tahtın oturulacak yerine yumuşak bir yastık koyar. Senatörler ve Egnatius gelirler.)

CALİGULA Ben Cajus, tanrısal İmparator... ay!... Namı diğer Caligula... Bir dakika! Borular ötsün!
MACRO Borular Ötsün!
(Borular öter.)

CALİGULA Of aman! ...Evet, namı diğer Caligula... Ben imparator en yeni eski tanrısal bulgularımı bildiriyorum...

SENATÖRLER Sizi dinliyoruz, ey tanrısal Tanrı!

CALİGULA Birincisi: Ben, Caligula, tanrısal Tanrı... ay aman! nihayet bana karşı olan Tanrılarla savaşmak imkanını buldum... Jüpiterle savaştım... Of! Onun silah arkadaşlarıyla savaştım. İşte bu kahramanlıktan aldığım yaralar... Ay!... Ben kazandım... Kısacası, ben kazandım...

SENATÖRLER Yaşasın impatorumuz, yaşasın Tanrımız!

CALIGULA Jüpiterin serserilerine boyun eğdirdim! Bundan sonra gece gündüz bana tapınacaksınız!

LOLLIA Çok yerinde, açık göz Tanrı!

CALIGULA İkincisi: Bu zaferi halkım da onaylayacak... ancak bunların bir bölümü dışında...

MACRO Yani Yahudiler; onların zaten Jüpiterle alıp veremediği yok.

CALIGULA Bundan böyle Yahudileri son ferdine kadar çürümeye bırakıyorum...

SENATÖRLER Kahrolsunlar!

CALIGULA Ve onlardan kalacak parayla kendi anıtım yapılacaktır.

COMINIUS Sana minnettarız!

SENATÖRLER Sana minnettarız!

CALIGULA Üçüncüsü: Bahçemdeki bülbüller öd ağacı kokusunu sevmedikleri için inatçılık ediyor, ötmüyorlar... Bundan böyle, Roma'nın bütün bülbüllerinden bülbül unvanını kaldırdım.

SENATÖRLER Bülbüller kahrolsun!

CALIGULA Ve bahçemdeki bütün serçelere bülbül unvanını veriyorum!

THALLUS Yaşasın Roma'nın yeni bülbülleri!

SENATÖRLER Yaşasın!

CALIGULA Dördüncüsü: Ekselansları, sayın konsül ruhunu teslim etti. Yeni bir konsül seçmem gerekiyor... Ama artık neşem yok... Bundan böyle eski konsülüm,

	sabık ve sadık Egnatius'u yeniden konsül yaptım.
SUFFENUS	Yaşasın sadık ve sabık konsülümüz!
SENATÖRLER	Yaşasın!
CALIGULA	Nihayet beşincisi: Tutukluyu getirin! (<i>Toyton müziği. Toyton kolcular Selanus'u getirirler.</i>)
1. TOYTON	(<i>Tekmil verir.</i>) Mumcununmumumumuzunmumudur!
TOYTONLAR	Bir! İki! Üç!
LOLLIA	(<i>Alçak sesle</i>) Eee ne haber, yakışıklı köy delikanlısı, kim kazandı?
CALIGULA	Marcus oğlu Selanus! Konsül seni kutsal varlığıyla korumuyor artık. Ekselanslarının hayatını layığıyla korumadan. Benim tanrısal ölkem seni yedi kat yerin dibine sokacak!
SENATÖRLER	Kahrolsun!
EGNATIUS	Efendimiz, neden onu öldürenleri cezalandırmıyorsunuz da, göz kulak olmadığı için bu gençci cezalandırıyorsunuz?
CALIGULA	(<i>Kısa bir süre verecek cevap bulamaz</i>) Çünkü ben Tanrı'yım da ondan! (<i>Valeria ile Fuficius, yas elbiselerini giymiş Ameana ile gelirler.</i>)
VALERIA	Efendimiz, İmparatorumuz! Tanrımız! Yaslı ailemize yardım ediniz!
FUFICIUS	Kızımız dul kaldı... Bir attan dul kaldı...

- CALIGULA Hımm... of!.. Yüreğimde bir şey
doğuyor...
- VALERIA Bir attan sonra kızım kiminle
evlenecek?
- AMEANA Efendimiz, annemi, babamı
dinlemeyiniz... İzin verin ölün-
ceye kadar bu yas elbiselerini
giyeyim ve kocama sadık kala-
yım! Ben başka hiç kımseyi
sevmedim ve dünya durdukça
da sevmeyeceğim...!
- SELANUS (Öne çıkar) Efendimiz, ölen de-
ğerli atımın ardından duydu-
ğum acı hiçbir şeye benzemez.
Zaten bir falcı bunu daha do-
ğarken haber vermişti... İzin
verin efendimiz, dikkatsizliği-
min bedelini ödeyeyim.
- CALIGULA Nasıl?
- SELANUS Beni cezalandır ve İncitatus'un
yaslı eşi ile evlendir.
- AMEANA (Acıyla) Hayır! Herşeye razıyım
ama buna hayır! asla! Bu ak-
lımdan hiç gitmeyen arular...!
Hayır onunla evlenemem efen-
dimiz..
- SELANUS Evet, hem de evet!
- AMEANA O da ne demek?
- SELANUS Gel kulağına söyleyeyim güzel
dul...
- AMEANA Hiçbir şey değiştirmez.. Hadi
söyle bakalım.
- SELANUS (Kulağına fısıldar.)
- AMEANA (Bir çığlık atar) Doğru değil bu!
Yalan söylüyorsun! Dolandırıcı!
O sen değildin!
- SELANUS İspat edeyim mi? Hatırlıyor

- musun, güzel Ameana... (*gerisini kulağına fısıldar.*)
- AMEANA - (*Yüzünü saklar*) Hayır! Hayır! Nasıl cüret ediyorsun...?-Evet!
- SELANUS Hani hatırlıyor musun... (*kulağına fısıldar.*)
- AMEANA (*Çok hafif sesle*) Hiç unutulur mu?! (*Canlı*) Bak bir şey söyleyeceğim (*Kulağına fısıldar*) Hatırladın mı?
- SELANUS Hatırlamaz olur muyum? (*Fısıldar*) ya bunu?
- AMEANA (*Kıkırdar*) Ahlâksız! Ah sevgili Tanrım, ne kadar ahlâksız bir adam bu!
- LOLLİA Eeee yeter artık! Kesin kafasını!
- CALİGULA Marcus oğlu Selanus, ölüme mahkûm edildin...
- SENATÖRLER Kesin kafasını!
- CALİGULA Ancak... Bu çöplükte tek Tanrı ben olduğum için, benden başka hiçbir güç tanımıyorum... Bir güç dışında, o da kumar talihli. Gördüğüm en talihli el sende. Onun için karar veremiyorum. Son bir kez zar atalım. Kaybedersen kafan gider. Kazanırsan, hem hayatın hem de şu dul senin olur.
- SELANUS Öyleyse, kazanırsam bir dileğim var kabul mu?
- CALİGULA Kazanırsan o dileği de kabul ediyorum. (*Heyecan*)
- AMEANA Efendimiz, bizi affedin! Aşk da kazandığına göre...

- SELANUS Benim için kaygılanma, Ameana! Zarları getirin!
(Caligula her zaman yanında taşıdığı zar kutusunu alır, çalkalar ve atar. Herkes dikkat kesilmiş Selanus'un atışını beklemektedir.)
- SELANUS (Bir an sessiz durur, sonra derin bir iç çekmeyle seslenir) İncitatus, bana yardım et!
(Yukardan çok güzel, ilahi bir kişneme gelir. Selanus kutuyu sallar. Herkesin soluğu kesilmişştir. Zarı atar.)
- CALIGULA Kazandın! Dul senindir, kafanda, Fuficius düğün hediyesini İmparatorluk özel veznesine yattır!
- SELANUS Bir dakika! Hani bir dileğimi daha kabul edecektiniz?
- CALIGULA Doğru. Tanrısal kulaklarım dileğini dinliyor.
(Meraklı bekleyiş.)
- LOLLIA (Birden korkuyla) Öç alma, yakışıklı delikanlı, öç alma!
- MACRO Sana yalvarıyoruz! Bize acı!
- SENATÖRLER Bizi bağışla!
- TOYTONLAR (Göğüslerine vurarak) Abekurudayın ekurusandanı budanı abed ayı, bir, iki, üç! (Herkes, Selanus'un ayaklarına kapanır. Ama Selanus Ameana'ya kollarıyla sarmış İmparatora doğru yaklaşıp.)
- SELANUS Dileğim şu: İncitatus'un kaybına karşılık Roma'ya yüzlerce İncatitus yetiştireceğim.

YAZAR'IN KRONOLOJİSİ

1900 - 5 Mayıs: Macaristan'ın bir köyü olan Abony'de doğdu. Mimarlık Fakültesi'nden mezun oldu.

1909 - Cegled kasabasında okula gitti.

1917 - Budapeşte Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'ne girdi. Savaş aleyhtarı gösterilere katıldı ve sosyalist öğrencilerle birlikte radikallere katıldı.

1918 - Macaristan'da Cumhuriyetçi Devrim.

1919 - Macaristan'da Komünist Devrim. Mimarlığı bıraktı ve Gyorgy Lukacs'ın yönettiği Halk Komiserliği gençlik propoganda ve halkla ilişkiler görevlerinde bulundu. Devrim başarı kazanamayınca yokedilebileceğinden korktuğu için Almanya'ya kaçtı. İlk romanını bitirdi. (Bu romanın metni kayıptır).

1920 - Almanya'nın Dresden kentinde Güzel Sanatlar Akademisi'nde, Baranowski'nin yanında sahne tasarımı öğrenimini tamamladı, sonra da Dresden Devlet Tiyatrosu'nda ünlü Linnebach'ın yanında sahne tasarımcısı ve mimarı olarak çalıştı.

1921- Berlin'de devlet sanat kurumlarında ressam ve grafikçi olarak çalıştı.

1928 - Macaristan'a geri döndü ve evlendi. Bu evlilikten, şimdi bir katolik papazı olan oğlu doğdu.

1925 - Roman ve öykü yazarı olarak tanındı. (Bu romanları da kayıptır).

1926 - Kısa romanlar yazmaya başladı. Macaristan ve Almanya'daki dergilere, gazetelere öykü ve denemeler yazdı.

1929 - Öyküleri kitap olarak yayımlandı. Karısıyla arası

açıldığı için ondan ayrıldı ve bundan sonra Almanya'da yaşamak kararı alarak Berlin'e gitti.

1930 *Yoldaş Mimi, Pansiyon* (kaybolmuştur) adlı oyunları bitirdi.

1931 - Tiyatro oyunlarını Almanca yazan Hay, *Yeni Cennet* adlı oyununu bitirdi ve *Tanrı, İmparator ve Köylü* adını verdiği oyununun üzerinde çalıştı. İkinci kez evlenen Hay, tiyatroya büyük ilgi duymaya başladı ve Brecht ile sıkı bir dostluk kurdu.

1932 - İlk oyunları Almanya'nın ciddi tiyatro repertuvarlarına girmeye başladı. İlk oyunu *Yeni Cennet*, Berlin «Volksbühne» (Halk Sahnesi)nde ünlü yönetmen Heinz Hilpert tarafından sahnelendi. Bu oyunun prömiyeri yapıldığı sırada Paul Barnay'ın oyun düzeni ile ikinci oyunu, *Tanrı, İmparator ve Köylü* Breslau «Lobe Theater»'da sahnelenmeye başladı.

1933 - Hitler'in iktidara gelmesiyle Hay'ın oyunlarının Almanya'da oynanması olanaksız duruma gelir. Yazar Almanya dışına kaçmak zorundadır. Oturma izni iptal edilir Hay Viyana'ya gider. *Theiss Barajı* adlı yapıtını bitirir ve *Barbar* adlı oyunu yazmaya başlar.

1934 - Viyana'da oturma izni verilir, ama Şubat ayında ortaya çıkan bir gençlik hareketinde o da tutuklanır ve hapse atılır. Hapishanede *Sahiplenmek* adlı oyununu yazmaya başlar. O hapisteyken babası köyü Abony'de ölür. Yazar Franz Theodor Csokor'un başkanlığındaki «Katolik Oyun Yazarları Derneği» Hay'in bağışlanması için Devlet Başkanı'na başvurur. Hay, Avusturya'yı terketmek koşuluyla hapisten kurtulur. Zürich'e gider. *Barbar*'ı bitmemiş olarak bir yana bırakır. *Sahiplenmek* adlı oyununu yazmayı sürdürür.

1935 - Kısa bir süre Paris'te kaldıktan sonra tekrar Zürich'e döner. *Tanrı, İmparator ve Köylü* Oprecht Yayınları arasında kitap olarak çıkar. Zürich'te yaşamını sürdürmesi zorlaşır. *Tanrı, İmparator ve Köylü*'yü Berlin'de görüp beğenmiş olan Anatoli Lunaçarski, bu oyun üzerine İzvestia'da bir yazı yazar ve Hay'i Sovyet Rusya'ya davel

eder. Yazar, daveti kabul eder ve Moskova'ya gitmek üzere yola çıkar. O Moskova'ya varmadan Lunaçarski ölür. Burian, *Theiss Barajı*'nı Prag'da sahnelemek ister, ama oyun Beneş hükümeti tarafından yasaklanır.

1936 - *Sahiplenmek* adlı oyununu bitirir. Avrupa'daki gergin siyasal durum nedeniyle Sovyet Rusya'da bir süre daha kalır. Moskova'da yapayalnız yaşamayı sürdürür ve *Hindi Çobanı* adlı oyunu üzerinde çalışır.

1938 - Eisenstein ve Pudovkin ile dostluk kurup film tekniğini öğrenir. *Hindi Çobanı*'nı bitirir, *Tasfiye*'yi yazar ve bitiremediği *Prusya Mucizesi*'ne başlar. *Theiss Barajı*'na izin çıkar ve oyun Prag'da oynanır. Lion Feuchtwanger *Sahiplenmek* adlı oyunu üzerinde uzun bir inceleme yayımlar.

1940 *Tanışma* adlı oyunu Rusya'da üç dilde Almanca, Macarca ve Rusça) yayımlanır, ama oynanmaz.

1941 - Almanların Macaristan'a girmesi ve Sovyet sınırına yaklaşımları üzerine Moskova boşaltılır. Alma-Ata'ya eziyetli bir yolculuk olur. Bahar'da tekrar Moskova'ya döner.

1943 - Stalingrad. *Adalet Günü* adlı oyunu biter.

1944 - Gözlemlerinin büyük rol oynadığı *İnanç*, *Sevgi*, *Umut* ile *Şevçenkolu Dalga Avcısı* adlı öykülerini yazar.

1945 - Budapeşte'ye döndü. Yeni bir çevre yeni koşullar içinde ikinci eşiyle olan evliliğini de sürdüremedi. Budapeşte'nin yıkıntıları arasında yazarın *Sahiplenmek* adlı oyununun prömiyeri yapıldı ve çok beğenildi. Hay'in oyunları İngilizce'ye çevrildi. *Sahiplenmek* Viyana «Halk Tiyatrosu»nda ilk kez Almanca olarak oynandı. *Adalet Günü* ise Berlin «Devlet Tiyatrosu»nda Gustav von Wangenheim'in oyun düzeniyle ilk kez seyirci karşısına çıktı.

1946 - Kısa bir süre İsviçre'de yaşadı. *Tanrı, İmparator ve Köylü* Budapeşte'de sahnelendi.

1947 Macar PEN Kulübü temsilcisi olarak Kopenhag'daki uluslararası kongreye katıldı. İsviçre'nin Bern kentinde *Sahiplenmek* oynandı. Aynı oyunun prömiyeri için Berlin'e gitti. Dresden'de ise *Tanrı, İmparator ve Köy-*

l 'n n gösterimi başladı. Hay, en popüler yazarlardan biri olarak Avrupa'da tanındı. Brecht, Eisler ve Arnold Zweig ile yıllar sonra yine buluştu. Budapeşte'deki Devlet Film Stüdyoları'nın başına başdramaturg olarak atandı.

1949 *Sahiplenmek* Doğu Almanya'nun birçok tiyatrosunda ve Batı'da Stuttgart'ta oynandı. Macar yetkililer ile arasında görüş ayrılıkları su yüzüne  ıktı.

1950 *Tanrı, İmparator ve Tanrı* Varşova'da oynandı. *Yaşam Köprüsü* adlı yeni oyunda bürokrasi eleştirisini yaptı.

1951 - Dramaturgi bürosundan  ıktı. Budapeşte'deki Tiyatro ve Sinema Okulu'nda öğretmenlik yapmaya başladı. *Yaşam Köprüsü* «Kossuth  d l »n  aldı. Ama onun daha önceki başarılı oyunlarının oynanması yasaklandı.

1952 - Oyunları Almanya, Romanya, Bulgaristan, Yugoslavya, vb.  lkelerde sık sık oynanmaya başladı. Londra'da «Tiyatro Birliği» tarafından *Yaşam Köprüsü* sahnelendi ve büyük ilgi topladı.

1953 - Stalin  ld . Hay, katı bir dogmatizm içine düşen Macar yetkilileriyle çatışmaya girdi. Dünya klasik yazarlarının başyapıtlarını senaryo durumuna getirdi.

1954 *Hindi  obanı* adlı oyunu Doğu Berlin Devlet Tiyatrosu'nda sahnelendi. Bu oyunun Berlin'de büyük başarı kazandığı halde, Macaristan'da tek oyunu bile oynamıyordu.

1955 Macaristan'daki Sovyet yanlısı radikal h k mete karşı direnme genişledi. Ülkenin yazarları ve sanatçıları da bu direnmenin içindeydiler. Hay, *Gaspar Varro'un Hakları* adlı oyununu yazdı, ama bu oyun yasaklandı. Sanatın ve yazının  zg r olması için birkaç yazar arkadaşıyla sık sık toplatılan yazılar yazmaya başladı. Daha önce yarıda bırakmış olduğu *Barbar* ile *Prusya Mucizesi* adlı oyunlarını tamamladı. Macaristan'da Rakoşi düştü. *Gaspar Varro'nun Hakları* kitap olarak yayımlanmakla kalmadı. Budapeşte ve Prag Devlet Tiyatroları'nda oynandı da. Budapeşte'de «Pet fi  d l » kuruldu. Hay'in Başkan Yardımcısı olduğu «Macar Yazarlar Birliği» onun öncülü-

ğünde yönelmeliğini değiştirerek demokratik düzene uygun ilkeler getirdiler. Hay, bir dizi makale yazarak düşünce özgürlüğünün önemi, insana yakışır yaşam koşullarının gerekliliği üzerinde durdu ve çıkarları için dar kafalı yöneticileri destekleyen asalakları da sert bir dille eleştirdi.

23 Ekim'de Macaristan'da ayaklanma başladı. O da Sovyet tanklarına karşı direnen partisiz özgür yazarlardan biriydi ve bu yüzden de Macaristan'ı terketmedi.

1957 19 Ocak'ta Hay tutuklandı. Güz aylarında Tibor Dery ve diğer yazarlarla birlikte yargıç önüne çıkarıldı ve 6 yıl açık cezaevi hapsine karar verildi.

1958 - Hapishanede *Mohaç* adlı oyununu yazmaya başladı. O hapishanedeyken annesi öldü.

1959 - Avrupa'nın birçok ülkesinde onun serbest bırakılması için etkinlikler başladı.

1960 *Mohaç*'ı bitirdi. Yazacağı oyunlar için tarihsel malzeme topladı. Genel aştan yararlanarak hapisten çıktı. *At* adlı oyunu üzerinde çalışmaya başladı. Ancak yapıtları için yayın ve oynama yasağı olduğundan yazılarını yayımlayamadı, oyunlarını oynatamadı. Bunun üzerine Almanca'dan çeviriler yaptı ve yayımladı.

1961 *Atilla'nın Geceleri* adlı oyunu yazmaya başladı. Çevirilerini yayımladı.

1963 - Macaristan'ın iç ve dış politika yaşamından belirgin bir rahatlama oldu. Avusturya ve Uluslararası PEN Kulübünün daveti üzerine hükümet ona ve karısına pasaport verdi. Hamburg Televizyonu'nun *Sahiplenme* adlı oyununun film çekimine katıldı. *Gaspar Varro'nun Hakları* Ekim ayında Brönn'de oynanmaya başladı.

1964 Üç yeni oyununun dünya prömiyeri hazırlıkları *Atilla'nın Geceleri* Viyana Burgtheater'da, *At* Salzburg Şenliği'nde ve *Barbar* da Köln Şehir Tiyatroları'nda prova-lara girdi. Ayrıca *Sahiplenme* Essen'de oynanmaya başladı.

1965-1975 - 1965'ten itibaren Batı'da özellikle Batı Almanya'da, ünlü ve yapıtları çok sık oynanan bir oyun ya-

zanı olarak yaşadı. Oyunları birçok dile çevrildi. 1965'te *Mithridates*'i ve birçok da televizyon senaryosu yazdı. Sayısı yirminiyi geçen tek bölümlük oyunları, çeşitli yerlerde oynandı. Oyunların çoğunu almanca yazdı.
1975 - 7 Mayıs günü Tessin'in (İsviçre) Intagna kasabasında öldü.

At onun 1960 yılında, hapisteyken yazmaya başladığı bir oyundur. Hay, bazı tarihçilerin yazdığı Caligula'nın konsüllüğe bir atı getirmesi olayını, aksiyonun merkezi yaparak totaliter devlet anlayışını kara mizah yoluyla eleştirmiştir. Bir makalesinde belirttiği gibi, o, dünyayı insanlara zindan eden, insanlık tarihinin karanlık güçlerine karşı şakayla karışık, ciddi bir oyun yazmıştır. Hitler Almanya'sında ve Stalin Rusya'sında soluk alamayan Hay, her türlü totaliterizme karşıdır.

At, ezen ile ezileni naiv bir biçimde gösteren, ama değiştiği gerçeklerle çağımızın ciddi sorunlarına yönelen bir oyundur. Hay'ın bu çocuksu görünümü ardında yılların acı deneyimlerinin ve dehşet verici olaylarının bir yankısı vardır. Bu oyunda kumar yoluyla devlet yönetimi, halkın körü körüne modaya uyması, yönetici kadronun yozlaşmışlığı, yalnızca paranın önem kazandığı bir düzen ve cinsel sapmalar yer alır. At'taki dramatik olay, duyguları kötüye kullanılarak uyutulan halkın, başına geçirilen bir atı bile konsül olarak kabul etmesi, bu atı putlaştırması ve hatta bu ata kızlarını peşkeş çekmek için birbirleriyle yarış etmesidir. Bu oyundaki tek suçsuz yaratık, olup bitenden haberi olmayan, otunu yiyip kaşağılanan konsül hazretleri attır. Ancak at bu suçsuzluğunda, suçlular tarafından kötüye kullanıldığından, bir "at olmanın" verdiği masum bir yaşam yerine, suçluların suç ortağı yaptıkları bir yönetici durumuna girer.

Oyunun amacı yalnızca güldürmek değildir; güldürürken, eğlendirirken çağımızın dehşet veren Caligula'larını da akıldan çıkarmamız gerektiğini bir kez daha anımsatmaktadır.